

El gust per la lectura
Educació primària

FEM TEATRE!

**(una proposta didàctica per treballar
les habilitats comunicatives)**

GUIA PER AL PROFESSORAT

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

SEMINARI
“*El gust per la lectura*”
2009-2010
Educació primària

Direcció General d'Innovació
Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d'Immersion i Ús de la Llengua

FEM TEATRE!

(una proposta didàctica per treballar
les habilitats comunicatives)

NÚRIA LLUNELL ARGEMÍ

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	7
I. ORIENTACIONS GENERALS	
1. Per què fer teatre a l'escola?	9
2. La classe de teatre	10
3. Programació d'un curs	11
4. Exercicis i jocs dramàtics	12
4.1. El massatge	12
4.2. Exercicis de veu	12
4.2.1. Qui hi ha	13
4.2.2. Pilota	13
4.3. Exercicis d'expressió corporal	13
4.3.1. Salutació internacional	14
4.3.2. Com camino	14
4.3.3. L'objectes de mil utilitats	15
4.3.4. El joc dels oficis	15
4.3.5. Curses d'animals	15
4.3.6. Córrer i moure's	15
4.3.7. Qui és qui?	15
4.3.8. El mirall	15
4.3.9. El mobiliari	15
4.3.10. El ballarí encantat	16
4.3.11. Saludar amb diferents parts del cos	16
4.3.12. Salutació dels animals	16
4.3.13. Saludar diferent gent	16
4.3.14. Viatge a terres estranyes	16
4.3.15. Inventar maneres de caminar	16
4.3.16. Caminar amb diferents sabates	16
4.3.17. El robot	17
4.3.18. Càmera lenta	17
4.3.19. Mim d'emocions	17
4.3.20. Mim de situacions	17
4.3.21. Mim d'objectes	18
4.3.22. Seqüència del mim	18
4.3.23. Mim dels regals	18
4.4. Exercicis de dicció	18
4.5. Exercicis d'expressió oral	19
4.5.1. Presentació personal	19
4.5.2. Explicar un conte	19
4.5.3. Telenotícies	19
4.5.4. L'aparell	19
4.5.5. El gran actor / La gran actriu	19
4.5.6. El discurs polític	19
4.6. Exercicis d'improvisació	19
4.6.1. Crear un personatge i fer-ne la presentació	20
4.6.2. L'anunci televisiu	20
4.6.3. Joc de fer riure	21
4.6.4. Improvisació a partir d'una música	21
4.6.5. El mercat	21
4.6.6. Inventar personatges a partir d'un objecte	21
4.6.7. Els dos conflictes	21
4.6.8. El bombardeig	22

4.6.9. Obra de teatre amb els peus	22
4.6.10. Improvisació a partir d'un conte	23
4.6.11. Improvisacions temàtiques	23
4.6.12. Els antecedents	23
4.7. Exercicis de construcció del personatge	23
4.7.1. Joc dels personatges	23
4.7.2. Com caminem?	23
4.8. Exercicis de memòria	24
4.8.1. El cambrer	24
4.8.2. Com anem vestits?	24
4.8.3. Frase maleïda	24
4.9. Jocs	24
4.9.1. El joc de les cadires	24
4.9.2. El director d'orquestra	25
4.9.3. La gallineta cega	25
5. La part tècnica del teatre	26
5.1. El maquillatge	26
5.2. El vestuari	26
5.2.1. La passarel·la	26
5.2.2. Els personatges	26
5.3. L'escenografia	26
5.3.1. Capsa de sabates	27
5.3.2. Construcció de l'escenografia	27
5.4. El so	27
5.4.1. Lectura dramatitzada	27
6. Altres	28
6.1. Màscares	28
6.1.1. La Commedia dell'Arte	28
6.1.2. Construcció d'una màscara	28
6.2. Titelles	29
6.2.1. Construcció del titella	29
7. Llegir teatre a l'escola	30
II. PROPOSTES TEATRALS	33
1. Fer teatre a educació infantil i a cycle inicial d'educació primària	33
2. Fer teatre a cycle mitjà d'educació primària: <i>La llegenda del drac i la princesa</i>	35
1. Abans de la lectura	35
2. Mentre llegiu	38
3. Després de llegir	44
4. Muntatge	47
3. Fer teatre a cycle superior d'educació primària: <i>Bruixes!</i>	53
1. Abans de la lectura	53
2. Mentre llegiu	56
3. Després de llegir	61
4. Muntatge	62
BIBLIOGRAFIA	69

INTRODUCCIÓ

El teatre és un mitjà per expressar sentiments, per explicar històries, per connectar amb altres persones. El teatre és una activitat que potencia les capacitats comunicatives i pot ajudar de manera molt eficaç l'ensenyant en l'educació de l'expressió corporal i oral dels infants.

El propòsit d'aquesta guia, és doncs, introduir els infants en el món del teatre d'una manera propera a la seva activitat quotidiana: el joc. Per fer-ho l'hem dividida en dues parts: «Orientacions generals» i «Propostes teatrals»

En la primera, incloem tots els aspectes que creiem que cal tenir en compte per dur a terme aquesta activitat a l'escola i, a la vegada, l'hem subdividida en set apartats:

1r. «Per què fer teatre a l'escola?», on exposem les raons, tot just apuntades en el primer paràgraf, de la conveniència de plantejar aquesta activitat en el món escolar i quines capacitats ens ajuda a potenciar en els infants;

2n. «La classe de teatre», on expliquem detalladament com es prepara una sessió de teatre;

3r. «Programació d'un curs», on oferim una proposta de com fer aquesta programació;

4t. «Exercicis i jocs dramàtics», que és el més pràctic, ja que consisteix en una llista extensa d'exercicis que podeu utilitzar per impartir la matèria;

5è. «Part tècnica del teatre», que fa referència a aquests elements imprescindibles i complementaris a les actuacions: maquillatge, vestuari...;

6è. «Altres», on es treballen les màscares i els titelles;

7è. «Llegir teatre a l'escola», que, de manera complementària, ofereix unes orientacions per aprendre a llegir teatre.

La segona part, «Propostes teatrals», se centra ja en les propostes concretes per dur a terme la preparació i representació de l'obra teatral amb l'alumnat.

Inclou unes propostes d'obres per treballar amb l'alumnat d'educació infantil i de cicle inicial d'educació primària, i les orientacions per treballar els llibres *La llegenda del drac i la princesa* i *Bruixes!*, adreçats a l'alumnat de cicle mitjà i de cicle superior d'educació primària, respectivament, conjuntament amb la solució a les activitats proposades en el quadern de l'alumnat.

Acaba aquesta guia una petita bibliografia orientativa.

I. ORIENTACIONS GENERALS

1. PER QUÈ FER TEATRE A L'ESCOLA

El teatre és un mitjà per expressar sentiments, per explicar històries, per connectar amb altres persones. El teatre és una activitat que potencia les capacitats comunicatives. És important i necessari ensenyar els nens i nenes a expressar-se, a comunicar-se, a vèncer les seves dificultats, a posar-se davant d'un públic per poder assolir tota la riquesa expressiva que aporta el teatre.

Així doncs, el teatre constitueix una part molt important en l'educació de l'expressió corporal i oral dels infants. Els dona eines per aprendre a expressar i comunicar els propis sentiments, autocríticar-se, enriquir els seus mitjans d'expressió i la seva espontaneïtat.

D'altra banda, mitjançant la dramatització, l'expressió oral i corporal, el teatre pot ajudar els nens i nenes a progressar en el coneixement d'altres matèries curriculars.

Fer teatre és treballar en equip, un valor molt important en la societat actual. Els nens aprenen la importància de treballar conjuntament i la valoren, reconeixen que en un equip tothom és important i que es treballa per tirar endavant un projecte comú.

Teatre *-jouer* com diuen els francesos– vol dir 'joc'. Fer teatre és jugar, inventar personatges, idear situacions, històries, i viure experiències inimaginables. Totes aquestes qualitats són innates als més petits i, amb el teatre, el que intentem és potenciar aquesta característica infantil. Es tracta, doncs, de conservar aquest joc, aquesta manera de treballar.

2. LA CLASSE DE TEATRE

La durada de la classe de teatre pot ser entre una hora i una hora i mitja.

L'espai que utilitzarem serà una classe espaiosa, a poder ser amb un terra de fusta i un mirall.

Per tal que el professorat pugui dedicar el temps necessari a cada alumne, el grup hauria de ser de 12 nens i nenes com a màxim.

Per començar la classe us proposem una petita sessió de massatges que els alumnes es faran per parelles, durant uns 10 o 15 minuts. Aquests massatges ens ajudaran a fer que els nens i nenes es relaxin i trenquin amb la rutina de les classes convencionals, alhora que aconseguim un bon estat de concentració molt necessari per la classe.

Es recomanable que, abans d'abordar els exercicis i jocs teatrals, feu un parell d'exercicis de veu, que us serviran d'escalfament.

Seguidament podeu fer els exercicis i jocs teatrals de les diferents especialitats que us proposem a la guia. Només cal que n'escolliu un de cada especialitat i els combineu.

Per finalitzar la classe, podeu dedicar l'última mitja hora a la improvisació.

Les classes han de ser variades i dinàmiques. Adapteu la classe una mica en funció de l'estat d'ànim del grup.

3. PROGRAMACIÓ D'UN CURS

Dividirem el curs en tres trimestres.

El primer trimestre l'utilitzarem per fer una introducció al món del teatre i donar una base als alumnes; ens centrarem, doncs, bàsicament en la realització d'exercicis i jocs teatrals.

Durant el segon trimestre combinarem els exercicis que haurem estat fent amb la preparació de l'obra que representarem a final de curs.

Finalment, el tercer trimestre el dedicarem exclusivament a preparar i muntar l'obra teatral escollida (és important calcular bé el temps que necessitarem per al muntatge de l'obra, deixant sempre quinze dies de marge per a possibles imprevistos).

A) Primer trimestre: exercicis i jocs teatrals

Dedicarem el primer trimestre a fer exercicis de:

- veu: respiració, projecció;
- expressió oral: aprendrem a expressar-nos correctament;
- expressió corporal: en aquest apartat treballarem el ritme, l'expressió motriu, l'expressió de sentiments, les imatges estàtiques, el mim, el clown, la situació en l'espai i el moviment;
- dicció;
- improvisació;
- construcció del personatge;
- memòria.

B) Segon trimestre: exercicis, jocs teatrals i preparació de l'obra

Continuarem amb els exercicis, combinant-los amb la preparació de l'obra.

Per a preparar l'obra és important seguir els passos següents:

- lectura del text teatral;
- repartiment dels personatges;
- reflexió sobre l'espai de què disposem per a la representació;
- inici dels assaigs.

C) Tercer trimestre: l'obra

En aquest trimestre, només es faran assaigs de l'obra.

El professor o la professora ha d'ajudar l'alumnat a:

- memoritzar el text;
- pensar i fer el vestuari;
- pensar i fer l'escenografia;
- presentar l'obra davant del públic.

4. EXERCICIS I JOCS DRAMÀTICS

4.1. El massatge

Tal i com hem dit, començarem la classe amb una petita sessió de massatge.

A continuació us donem unes petites indicacions sobre la manera de fer-la.

Perquè sigui més profitosa, us aconsellem posar música suau de fons.

Farem el massatge per parelles. Un dels dos components de la parella s'estirarà a terra panxa enlaire, tancarà els ulls i començarà amb quatre respiracions de panxa (inlem la panxa d'aire a través del nas i el traiem per la boca).

L'altre component de la parella seurà a la part de dalt del cap del company i començarà amb un massatge al cap (als més petits els podeu explicar que ho han de fer com si rentessin el cap).

Després, el massatge continuarà per tota la cara, com si toquéssim el piano.

Tot seguit, continuarem pel coll i les espatlles, i passarem als braços. Per fer el massatge als braços podeu explicar als alumnes que han de fer com si agafessin un entrepà.

Un cop fet això, el nen que fa el massatge agafa el braç del company de terra i li mou molt suaument en totes direccions. Repeteix la maniobra amb l'altre braç.

A continuació passarem a les cames, amb el mateix procés: primer les aixafem com un entrepà i, tot seguit, les movem suaument en totes direccions.

Per acabar, demanarem al company que es giri boca terrosa i li farem un massatge a l'esquena.

Un cop finalitzat el massatge, deixarem que el company s'acabi de relaxar durant uns segons més i, després, intercanviarem els papers i qui feia el massatges serà qui el rebrà.

Us proposem també un altre massatge que podeu fer individualment i d'una manera més ràpida.

Feu que els alumnes s'estirin a terra i, al principi, fem el mateix procés: tanquem els ulls, fem les quatre respiracions de panxa i comencem.

Indiquem als alumnes que facin molta força amb les diferents parts del cos. Podem començar per un braç: fem molta força amb aquest braç i després el deixem relaxat; anem repetint l'acció amb totes les altres parts del cos (l'altre braç, cames, panxa i cara).

4.2. Exercicis de veu

Ara ja estem una mica més relaxats i podem començar la classe; però, aprofitant la relaxació, farem uns exercicis de veu.

Aquests exercicis ens ensenyaran a parlar correctament, a projectar la veu, a utilitzar bé l'aire i la respiració, i a fer un bon ús del nostre instrument vocal.

Seguirem aquest procés:

- Estirats a terra, agafem aire i inflem la panxa. Després, traiem l'aire per la boca tres vegades.
- Repetim l'exercici, però dient la lletra A al mateix temps que traiem l'aire; és a dir, ho farem amb un so. També ho farem tres vegades.

Aquests exercicis ens ajuden a ampliar la capacitat d'aire de l'alumne i a utilitzar la panxa com a manxa per respirar. Aquesta respiració conscient dóna un gran benestar i control a les persones que la practiquen.

- Inspirem i aixequem els braços; després, expirem i abaixem els braços. Ho repetim cinc vegades.
- Per prendre consciència de la respiració abdominal, posem una mà sobre la panxa i observem què passa mentrestant:
 - riem
 - tossim
 - simulem escopir
 - badallem
- Per aprendre a moure el diafragma, us proposem un altre exercici: agafem aire pel nas i inflem la panxa, el deixem anar per la boca amb un *xít* (soroll que utilitzem quan volem demanar silenci) i ho repetim tres vegades; després, fem el mateix amb un *fit* i, finalment, amb un *psst*. La forma correcta de treure l'aire és de manera forta.

Aquesta pràctica la podem fer tres cops, però no més, ja que pot marejar una mica.

4.2.1. Qui hi ha

Per fer aquest exercici necessitarem una cadira. Un dels alumnes seu a la cadira amb els ulls tancats; la resta seu darrere seu. S'aixeca un alumne dels asseguts darrere, va cap a la cadira i pica com si truqués a una porta. El company de la cadira preguntarà:

– *Qui hi ha?*

I el company que ha picat contestarà:

– *Sóc jo.* (Però, quan digui «sóc jo», ho ha de fer canviant la veu.)

El company de la cadira ha d'intentar endevinar quin alumne és. Si ho endevina, el nen o nena que ha canviat la veu passa a seure a la cadira, si no, continua fins a endevinar-ho.

4.2.2. Pilota

Agafem una pilota i la llançarem a un altre company tot dient el seu nom, però ho farem projectant la veu.

Després repetirem l'exercici sense la pilota: ens l'haurem d'imaginar.

4.3. Exercicis d'expressió corporal

No hem d'oblidar que el teatre és molt més que recitar un text; el nostre cos pot ser tant o més expressiu que la nostra veu, per tant, és molt important potenciar aquesta part de l'expressivitat.

Amb el cos podem expressar tots els nostres sentiments, a través del moviment.

A més, podem enriquir molt els personatges, imaginant, per exemple, com caminen, com és mouen, com respiren, com ballen...

A continuació us explicarem uns quans exercicis d'expressió corporal.

4.3.1. Salutació internacional

Ensenyarem als nens i nenes les diferents maneres de saludar que té la gent, depenent del país on viuen:

- Els japonesos, dobleguen el cos endavant.
- Els indis americans aixequen el palmell de la mà.
- A Rússia s'abracen i es fan petons.
- A Alaska, els esquimals es freguen les puntes del nas.
- Els catalans aixequen la mà i diuen «Hola».

Un cop hem après les salutacions, els alumnes caminen per l'espai i l'educador indica com ens saludem en cada cas dient: «som russos», «som japonesos»...

Per acabar, per parelles, han d'inventar-se dues maneres diferents de salutació.

4.3.2. Com camino

Tots els membres del grup caminen per l'espai i el mestre indicarà per quina mena de terra passen. Els alumnes han d'adaptar la seva manera de caminar al tipus de terra.

Diferents superfícies que els podeu dir:

- neu
- fang
- sorra calenta
- mel
- la lluna
- pedres
- gel
- brases
- ...

També ho podeu combinar amb diferents estats d'ànim:

- cansats
- alegres
- tristos
- adormits
- desorientats
- ...

4.3.3. L'objecte de mil utilitats

L'educador agafarà diferents objectes –per exemple, un bastó– i explicarà que el bastó pot convertir-se en un altre tipus d'objecte segons la funció que se li doni. Es pot convertir, per exemple, en una canya de pescar.

Un per un, cada nen pren l'objecte i s'inventa una acció per donar-li una nova utilitat.

4.3.4. El joc dels oficis

Cada nen es pensa un ofici i surt davant dels altres simulant exercir l'ofici que ha pensat. La resta del grup ha d'endevinar de quin ofici es tracta.

4.3.5. Curses d'animals

Posem els alumnes en dues files per fer curses de relleus, però, cada vegada que surti una parella, els proposarem un animal i hauran de córrer simulant que són l'animal proposat.

4.3.6. Córrer i moure's

Caminau per tot l'espai seguint les indicacions del mestre. Aquest ha d'anar combinant les ordres. Al cap d'una estona podeu fer que siguin els alumnes els qui donin les ordres.

Alguns exemples d'ordres:

- Una picada de mans: tots quiets.
- Dues picades de mans: tornem a caminar.
- Quan digui «hip»: un salt cap amunt.
- Quan digui «hop»: toquem el terra amb una mà.
- Quan digui «hei»: caminem a càmera ràpida.
- Quan digui «hau»: caminarem a càmera lenta.

4.3.7. Qui és qui?

Farem un sorteig amb els noms dels companys: a cada alumne li tocarà un company i l'haurà d'imitar. Els altres intenten endevinar de qui es tracta.

4.3.8. El mirall

Es posen en parelles un davant de l'altre. Un és el mirall i l'altre és qui s'emmiralla. Qui s'emmiralla és qui fa els moviments, que han de ser lents. Qui fa de mirall intenta fer els mateixos moviments, tan alhora com sigui possible. Així aconseguim l'efecte del mirall.

4.3.9 El mobiliari

Plantejarem que l'espai que tenim és una habitació de la casa. Decidirem entre tots de quina habitació es tracta. Un cop decidit, els alumnes aniran sortint un a un i, amb el cos, simularan un moble de l'habitació. Quan tots estan col·locats, cada nen ha de dir el moble que és i, després, un cop tothom sap què són els altres, organitzarem els mobles de l'habitació.

4.3.10. El ballarí encantat

Prepararem un recull de diferents músiques. Posarem una música i els alumnes la ballaran cada un a la seva manera. Cada vegada que canviem la música, han de canviar la seva manera de ballar.

4.3.11. Saludar amb diferents parts del cos

Indiqueu als alumnes amb quina part del cos han de saludar. Han d'inventar una manera de saludar amb la part del cos que els heu proposat.

4.3.12. Salutació dels animals

Cada alumne ha d'imaginar que és un animal i buscar com podria saludar. Deixem que corri la imaginació!

4.3.13. Saludar diferent gent

En aquest exercici l'educador indica als alumnes quins personatges són. Per exemple: una mare i una filla. Es troben i se saluden. O dues persones que no es coneixen gaire.

Amb la manera de saludar, s'ha de veure quina mena de relació tenen aquests dos personatges. A mida que avança l'exercici podeu donar més informació dels personatges, per complicar-ho una miqueta més.

4.3.14. Viatge a terres estranyes

Tots els alumnes caminen per l'aula. El guia inicia l'aventura amb una frase que indica una acció que tots han de seguir. Quan acaba la frase diu el nom d'algun company i aquest ha de dir una altra frase amb una acció que es pugui representar; després de dir la frase, ha de dir el nom d'un altre company perquè faci el mateix.

Per exemple, el primer diu: «Pugem una muntanya, molt alta, ens costa molt, però al final aconseguim arribar a dalt. Júlia.» Després, la Júlia dirà una altra acció i, al final, un nom.

El joc s'acaba quan ho han fet tots els alumnes.

4.3.15. Inventar maneres de caminar

Inventem diferents maneres de caminar, com més estrambòtiques millor.

4.3.16. Caminar amb diferents sabates

Aquest exercici el podeu fer de dues maneres: amb sabates imaginàries o amb sabates reals.

Si el feu amb sabates reals, heu de preparar uns quants parells de sabates ben diferents els uns dels altres:

- sabates de ballet
- sabates de muntanya
- sabates de taló
- xanquetes

- sabatilles
- botes d'aigua
- sabates de claqué
- sabates de plataforma

Els alumnes hauran de caminar amb les diferents sabates i comprovar com canvia el caminar segons les sabates que portem.

4.3.17. El robot

Els nens i nenes han d'imaginar que són fets de llauna i s'han de moure com un autèntic robot.

4.3.18. Càmera lenta

Tot representant una acció, que pot proposar el mestre, els nens i nenes l'han de fer tan a poc a poc com puguin.

Dins de l'apartat d'expressió corporal introduïrem el món de la pantomima o mim.

4.3.19. Mim d'emocions

Cada alumne, individualment i sense parlar, ha d'expressar amb un gest fet amb la cara una emoció, sentiment o actitud. Els altres han d'endevinar de què és tracta. El que ho endevina surt a fer l'exercici.

Exemple d'alguns sentiments:

- tristesa
- alegria
- enuig
- decepció
- confusió
- por
- ràbia
- estranyesa
- timidesa
- valentia
- ...

4.3.20. Mim de situacions

Cada alumne, individualment i sense parlar, ha d'expressar amb la cara i el cos una situació. La resta han d'endevinar de què es tracta. Qui ho endevina surt a fer l'exercici.

Exemples per l'exercici:

- posar una rentadora
- fer de carter i repartir el correu
- dutxar-se
- rentar-se les dents
- esperar algú

- estar llegint un llibre i que marxi la llum
- menjar espaguetis
- clavar-se una agulla
- entrar en un ascensor
- cremar-se la llengua amb una beguda calenta
- ...

4.3.21. Mim d'objectes

Cada alumne, individualment i sense parlar, ha de mimar un objecte amb el cos. Els altres han d'endevinar de què es tracta. Qui ho endevina surt a fer l'exercici.

4.3.22. Seqüència del mim

Es tracta de proposar una seqüència feta només amb gestos i els alumnes després l'han de fet tan bé com puguin. L'educador fa la seqüència primer. Tingueu en compte que els moviments han de ser molt nets. Per exemple:

«Vaig caminant pel camp, trobo una flor, l'arrenco i l'oloro. Això em fa estar content (o contenta), però, de cop, la flor es panseix i la llenço. Això em fa estar trist (trista)... Marxo.»

4.3.23. Mim dels regals

Aprofiteu la tornada de les vacances de Nadal per fer aquest exercici. Demaneu als nens i nenes que expliquin els regals de reis. Ho han de fer, però, sense paraules, només amb gestos. Els companys han d'endevinar quins regals els hi han portat.

4.4. Exercicis de dicció

Els nois i noies han de pronunciar correctament els sons de les paraules i, a més, han d'articular bé les síl·labes de cada mot.

Intenteu donar importància a la lectura lenta, que trobin el sentit de les paraules, quines tenen més força, quines no són tan importants.

Penseu també en la importància de la col·locació del cos i del cap per fer que aquestes paraules arribin de forma correcta al públic. La projecció de la veu és importantíssima. Si el públic no sent el que diem, l'obra no té cap importància.

Ajudeu els alumnes a entendre tot el que estan dient; si ells no comprenen el text, no el poden expressar correctament. El treball de comprensió del text és, doncs, bàsic i imprescindible.

Agafarem un text i en farem llegir un tros a cada alumne. Quan ells hagin llegit el text, el mestre farà les correccions de dicció pertinents.

Un cop fet això podem passar a la part de la vocalització. Agafarem el mateix text i donarem un llapis als alumnes perquè se'l posin a la boca. Agafant el llapis amb les dents, intentaran llegir el text, procurant que s'entengui tant com sigui possible.

4.5. Exercicis d'expressió oral

La manera com ens expressem davant d'un públic o la manera com ens expressem en la nostra vida real pot ser un dels factors importants que ens poden portar fins a l'èxit que nosaltres desitgem.

Si ensenyem a una persona a expressar-se correctament, li estem donant moltes eines per afrontar moltes situacions de la seva vida d'una manera més còmoda i fàcil.

4.5.1. Presentació personal

Cada alumne farà una presentació personal davant de la resta de companys i companyes (els podeu deixar una mica de temps perquè se la preparin).

4.5.2. Explicar un conte (exercici individual)

Cada alumne escollirà un conte que conegui i l'explicarà als companys tan bé com li sigui possible.

4.5.3. Telenotícies (es pot fer per parelles)

Els nens i nenes s'inventen unes quatre o cinc notícies i les han d'explicar com si fossin els locutors d'un telenotícies.

4.5.4. L'aparell

Cada alumne escull un aparell –pot ser real o inventat– i ha d'explicar-ne el funcionament a la resta de la classe.

4.5.5. El gran actor / La gran actriu

L'infant que fa d'actor (o d'actriu) llegeix un petit text teatral d'una forma determinada; per exemple: rient, plorant, seriosament, alegrement...

4.5.6. El discurs polític

Simulant que són polítics, ens han de convèncer d'alguna cosa.

4.6. Exercicis d'improvisació

La improvisació és un tema que ens ajudarà molt a desenvolupar la imaginació, l'agilitat mental, i també ens va molt bé per superar la vergonya.

Quan comencem a fer improvisacions amb els nens, primer els haurem de donar moltes pautes per fer l'exercici i, a mida que en van fent més, poden anar sent més lliures.

Recomanem triar situacions quotidianes que els nois i noies coneguin. Per exemple: escollim un tema, una classe, repartim els personatges i plantegem una situació teatral.

Per fer bé una improvisació, és útil servir-se d'un qüestionari com el que reproduïm a continuació. El qüestionari serveix per situar el personatge que heu creat i saber quin tipus de relació té amb els altres personatges.

Qüestionari improvisació

- Identitat del personatge: Qui sóc? Relació familiar i social.
- Lloc on passen les accions:
 - A. Situació física
 - B. Lloc de l'acció
 - C. Objectes que hi ha
- Antecedents del personatge: Què li ha passat?
 - A. A favor
 - B. En contra
- Relació amb cada un dels altres personatges
- Què vull? Quin és el meu objectiu? Què vull aconseguir?
 - A. Objectiu immediat
 - B. Desig (objectiu final)
- Obstacles que em trobaré o que em proposaran els altres personatges
- Que faig per obtenir el què vull:
 - A. Estratègia
 - B. Acció psicofísica i verbal

Per fer una bona improvisació, és molt important que els participants entenguin molt bé que les històries sempre tenen tres parts: presentació, nus i desenllaç. D'aquesta manera les històries seran més ordenades.

Agafeu uns quants contes i feu que descobreixin on és la presentació, què passa en el nus i com es resol tot en el desenllaç. Un cop tingueu l'obra de final de curs escollida, feu el mateix.

4.6.1. Crear un personatge i fer-ne la presentació

Doneu deu minuts als alumnes perquè es pensin un personatge inventat. Tot seguit, n'hauran de fer la presentació. Han d'explicar qui són, a què es dediquen, quines coses els agrada fer...

4.6.2. L'anunci televisiu

Feu grups de quatre. Cada grup ha d'inventar un producte per vendre.

- 1) Primer pas: construcció del producte.
- 2) Segon pas: inventar el nom del producte i fer un eslògan per vendre'l.

- 3) Tercer pas: inventar l'anunci televisiu, buscar-ne el vestuari i escriure'n o pensar-ne el guió.
- 4) Quart pas: gravar l'anunci amb una càmera de filmar.
- 5) Cinquè pas: visualitzar el treball fet.

4.6.3. Joc de fer riure

Els alumnes es posen en cercle a terra i un d'ells es posa al centre de la rotllana. L'objectiu d'aquest joc és fer riure als altres, que s'han d'aguantar el riure tant com puguin.

Ho faran de manera individual, primer es posarà davant d'un company i intentarà fer-lo riure, si no pot, passa a provar-ho amb el següent, i així fins que n'hi hagi algun que rigui.

4.6.4. Improvisació a partir d'una música

Poseu una música i deixeu que els nens l'escoltin. A partir del que els hagi suggerit han de muntar una historieta.

4.6.5. El mercat

Proposem fer una sortida amb el grup de teatre. Aneu al mercat del vostre poble o ciutat, i observeu la gent, mireu que hi passa, i fixeu-vos amb les petites històries que sorgeixen.

Després torneu a l'escola i per grups representeu les historietes i personatges que heu vist. Hi podeu afegir vestuari

4.6.6. Inventar personatges a partir d'un objecte

Prepareu diferents objectes per fer aquest exercici. Deixeu-los a terra perquè cada alumne n'esculli un. A partir d'aquest objecte, els infants han de crear un personatge i han de fer una petita improvisació.

Després també podeu fer grups amb els personatges i que facin una improvisació.

4.6.7. Els dos conflictes

Improvisació entre dos actors (o actrius). Abans de començar, recordeu-los quatre coses bàsiques sobre les improvisacions:

- L'actor sempre ha de tenir molt clar el seu objectiu.
- L'actor s'ha de concentrar en l'altre actor, no en el públic.
- S'han d'acceptar les propostes de l'altre company.
- L'actor ha de conservar els seu objectiu fins que acabi l'exercici.

Exemples d'improvisació de dos personatges:

Farmacèutic / Client: un client necessita comprar unes pastilles urgentment; és qüestió de vida o mort. El farmacèutic no li vol vendre les píndoles sense recepta. És l'única farmàcia de guàrdia que hi ha oberta.

Pare / Fill adolescent: un adolescent vol anar a una festa amb uns amics; és la seva primera festa sense adults. El pare no vol que hi vagi perquè té por que hi hagi alcohol i drogues.

Dona / Germana de la dona: una dona demana un vestit nou a la seva germana per anar a una festa molt important, on sap que li faran una proposta de feina. La germana no l'hi vol deixar perquè no l'ha estrenat i se l'ha de posar per a un casament al cap de dos dies.

Home / Venedor: un venedor truca a casa l'home per vendre-li un aspirador. És l'última venda del dia; si ven l'aspiradora li apugen el sou. L'home ja té aspiradora i no en vol cap. A més a més, no passa per un bon moment econòmic.

Professor / Alumne: un professor sospita d'un alumne; creu que li ha robat uns exàmens de final de curs. L'alumne ha tret molt bona nota, quan normalment suspèn. L'alumne no ha robat res, sinó que ha estudiat molt, però sap qui ho ha fet.

Home / Encarregat d'un restaurant: un home vol entrar al restaurant on ha quedat amb un amic per sopar. L'amic ja ha arribat i l'està esperant. L'encarregat del restaurant no el vol deixar entrar, ja que al restaurant s'hi ha d'anar amb americana i ell no en porta.

4.6.8. El bombardeig

Un dels alumnes surt fora de la classe, per no sentir el que diem. La resta escullen un personatge de la vida del company o companya que és fora i plantegen una situació.

Per exemple:

«Jo seré la seva mare i li vull dir que estic molt enfadada amb ell perquè m'han trucat de l'escola i m'han dit que ha copiat a l'examen de matemàtiques.»

Quan tothom ho té pensat, es deixa entrar el company o companya que era fora i comença l'exercici.

La víctima es posa a l'escenari i els companys entren d'un a un, sense dir-li quin personatge són, i li munten l'escena que han pensat. L'altre ha d'acceptar tot el que li diuen; s'ho ha de creure tot. A partir d'aquí s'ha de crear la improvisació. L'exercici acaba quan han passat tots els personatges.

Al final, el company o companya a qui s'ha fet el bombardeig ha d'endevinar quin personatge feia cada un.

4.6.9. Obra de teatre amb els peus

Es tracta de representar una obra de teatre només amb els peus. Feu grups de tres o quatre i deixeu deu minuts perquè es preparin la representació, que ha de durar uns cinc minuts com a màxim.

Dos alumnes aguantaran una manta per cada extrem, per tapar els actors de tal manera que només se'ls vegin els peus. Els peus es mouen i expressen, fent d'actors, i els alumnes hi posen la veu.

4.6.10. Improvisació a partir d'un conte

Feu grups de quatre o cinc persones. El grup escull un conte que sàpiguen tots i el representen de manera improvisada, és a dir, sense que els deixeu temps per preparar-s'ho.

4.6.11. Improvisacions temàtiques: Nadal, vacances d'estiu, tornada a l'escola

Aprofiteu els esdeveniments del curs per fer-ne improvisacions: les festes, anècdotes que passin a l'escola, vacances, etc.

4.6.12. Els antecedents

Sortiu a fer un vol pel carrer i demaneu als alumnes que es fixin en una persona.

Torneu a l'escola i, a partir de la persona que han escollit, se n'inventaran la vida, els seus antecedents, i l'explicaran als companys.

4.7. Exercicis de construcció del personatge

De fet, aquest apartat es podria completar amb molts altres exercicis anteriors, però us proposem un parell d'exercicis concrets.

4.7.1. Joc dels personatges

Un dels alumnes es pensa un personatge conegut i els altres li faran preguntes fins a descobrir de quin personatge es tracta.

4.7.2. Com caminem?

Els personatges els podem classificar per com caminen. Hi ha quatre parts del cos que utilitzem de manera pronunciada a l'hora de caminar:

- **el cap**, quan és aquest qui lidera el moviment i la resta del cos el segueix;
- **el pit**, quan és aquest qui domina el moviment;
- **la panxa**, quan qui domina és aquesta part del cos;
- **el sexe**, on el que tiba és la pelvis.

La part del cos que utilitzem ens marcarà un estil de personatge, que serà diferent en cada cas:

- els que caminen *de cap* són personatges cerebrals, preocupats, capficats;
- els que caminen *de pit* són personatges prepotents, «xulos»;
- els que ho fan *de panxa* són més «passotes»;
- els *de sexe* són més sexuals i primitius.

Primer de tot, demaneu als nens que caminin un per un i, entre tots, intenteu descobrir quina part del cos, de les quatre que hem dit, és la que els tira.

Un cop cada nen ho ha descobert, inventeu personatges potenciant-ne la forma de caminar.

4.8. Exercicis de memòria

És evident que la memòria serà una gran aliada per fer teatre; per això hem d'anar fent exercicis que ens ajudin a mantenir el mecanisme.

4.8.1. El cambrer

Un nen fa de cambrer i tres més, de clients. Posarem tres taules i tres cadires com si fóssim en un restaurant.

El cambrer demana al client de la primera taula què vol per dinar. Aquest ha de demanar tres plats (primer, segon i postres) i el cambrer els ha de memoritzar.

Després ha de fer el mateix amb les dues taules que li queden. En total ha de memoritzar nou plats.

Quan els té memoritzats, ha d'anar a la barra i repetir-los en veu alta.

Després, anirà taula per taula on dirà els plats i els servirà imaginàriament. Si el cambrer s'equivoca, el client passa a ser cambrer i tornen a començar el joc.

El joc és pot complicar afegint clients al restaurant.

4.8.2. Com anem vestits?

Els nois i noies col·loquen en cercle, asseguts a terra. El monitor els demanarà que durant un minut s'observin els uns als altres. S'han de fixar en la roba que porten, els complements, com porten el cabell, etc.

Al cap d'un minut, el monitor demana als nens que es girin i acluin els ulls, i farà una pregunta a cada alumne sobre alguna cosa dels altres. Quan hem acabat la ronda de preguntes, obriran els ulls i comprovaran si ho han encertat.

4.8.3. Frase maleïda

Un alumne comença i diu una paraula; el següent ha de repetir la paraula i afegir-ne una altra. El joc acaba quan algú ja no pot recordar totes les paraules.

4.9. Jocs

De tant en tant, a meitat de la classe, és convenient que hi introduïu un joc que no sigui específicament de teatre. Aquí us deixem algunes idees.

4.9.1. El joc de les cadires

Poseu cadires en rotllana: una menys dels nens i nenes que hi hagi a la classe.

Poseu música i els nens han de ballar al voltant de les cadires. Quan pareu la música han d'anar a seure a les cadires. N'hi haurà un que es quedarà sense cadira. Aquest queda eliminat i haureu de treure una altra cadira, i així fins que només quedi una cadira i dos participants, i guanyi un dels dos.

4.9.2. El director d'orquestra

Un company surt de la classe i, entre els altres, decideixen qui és el director de l'orquestra. Seuen tots en rotllana a terra i fan entrar el company, que se situa al mig de la rotllana. El director d'orquestra, sense que qui és al mig se n'adoni, ha d'anar dirigint els instruments i els companys l'han de seguir fent el mateix que fa ell.

L'objectiu és que el nen o nena que és al mig de la rotllana descobreixi qui és el director.

4.9.3. La gallineta cega

Tapem els ulls a un alumne i els altres han de voltar per la classe. Quan el que va amb els ulls tapats agafa un company, ha d'endevinar qui és a través del tacte.

5. LA PART TÈCNICA DEL TEATRE

5.1. El maquillatge

El maquillatge és un tema que fascina els nens, així que us recomanem fer una o dues sessions d'aquesta matèria al llarg de curs.

El material més idoni per fer maquillatge és l'aiguacolor, un producte que es dissol amb aigua i és antial·lèrgic. A més a més es neteja fàcilment amb aigua i sabó.

També ens farà falta un parell de pinzells per parella, un de fi i un altre de més gruixut, i un recipient per posar-hi aigua.

Per començar a maquillar, la cara ha d'estar ben neta i sense crema, ja que l'aiguacolor és incompatible amb productes greixosos.

Us aconsellem que organitzeu els alumnes en parelles. Demaneu-los que primer dibuixin en un full una cara i el maquillatge que volen que els hi faci l'altre company. Un cop han acabat el dibuix, el donen al company i aquest els maquillarà tant bé com pugui. El tema a escollir pot ser lliure, però poden fer animals o personatges com pallasos, dràcules, geishes, avis, etc.

De cara a l'obra que fareu a final de curs, també podeu buscar el maquillatge dels personatges entre tots.

5.2. El vestuari

Una part molt important de l'obra serà el vestuari, però a banda de buscar el que utilitzarem per l'obra, durant el curs podem fer algun joc sobre el vestuari.

5.2.1. La passarel·la

Per fer aquest joc ens faran falta bosses d'escombraries de diferents colors. Doneu les bosses als alumnes i cada actor ha d'inventar-se un vestit fet només de bosses d'escombraries.

Ja veureu quins resultats! Munteu una passarel·la per lluir els modelets.

5.2.2. Els personatges

Si a l'escola teniu algun bagul de disfresses, us anirà bé per fer aquest exercici, si no, demaneu als nens que en portin de casa. Cada alumne es disfressa del que vol i, a partir del vestuari, crea un personatge. També podeu acabar fent una improvisació.

Us recomanem tenir el vestuari de l'obra un parell de setmanes abans de l'estrena, així els assajos seran més reals.

5.3. L'escenografia

L'escenografia ens ajudarà a ambientar l'obra, però penseu que el més important de l'obra són els actors i la seva interpretació; per tant, és important no carregar gaire l'escenari amb elements escenogràfics.

Busqueu maneres de fer l'escenografia conjuntament amb els alumnes.

5.3.1. Capsa de sabates

Demaneu als alumnes que cada un porti una capsa de sabates. Feu un forat al cul de la tapa, que representarà la boca de l'escenari. A la part interior de la tapa, pinteuhí un decorat.

Amb plastilina o fang podeu fer els elements escenogràfics per posar a l'escenari i ja tindreu un petit teatrí.

5.3.2. Construcció de l'escenografia

Penseu en l'escenografia que vulgueu fer per l'obra que esteu preparant i, juntament amb els alumnes, feu-ne la construcció.

Recordeu que una escenografia senzilla és molt efectiva!

5.4. El so

El so, la música, els sorollets... tot el món sonor del teatre també pot ser un tema que interressi els nens i nenes.

5.4.1. Lectura dramatitzada

Feu grups de tres o quatre nens i nenes, doneu un conte a cada grup i, amb aquest, hauran de muntar una lectura dramatitzada introduint sons i músiques. Quan ho tinguin ben assajat, graveu la lectura i escolteu-la tots junts.

Ja veureu com guanya la interpretació quan creem un bon clima musical.

6. ALTRES

6.1. Màscares

Les màscares, el símbol teatral per excel·lència, és un element importantíssim; els grecs ja les utilitzaven i les feien servir com ampliadors de la veu; eren els micròfons de l'època. A més a més, cada màscara tenia un significat, de tal manera que el públic, quan veia la màscara, ja sabia de quin personatge es tractava.

Això també ho trobarem més endavant a Itàlia, amb la Commedia dell'Arte, un dels fenòmens teatrals més coneguts de la història.

6.1.1. La Commedia dell'Arte

La Commedia dell'Arte té sempre els mateixos personatges, cada un dels quals és representat per una màscara concreta que el defineix.

Les companyies de l'època anaven de poble en poble. Abans de fer la funció preguntaven les xafarderies del poble i, a partir de la informació recollida, feien la representació de manera improvisada.

Quatre pinzellades dels personatges de la Commedia dell'Arte:

PANTALON: representa el vell mercader de Venècia. És desconfiat i molt àvar. Parla amb veu de nas i camina encorbat. La seva màscara és negra i amb el nas en forma de bec d'àliga.

DOCTOR: representa la pedanteria; el Doctor es pensa que ho sap tot. És un home gran i sempre porta un llibre a la mà. La seva veu és forta i abaritonada. Porta una mitja màscara negra que és un front i un enorme nas.

BRIGHELLA: és cuiner. Molt llest i calculador, té la veu nasal i la seva màscara és marró, molt neutra, sense cap part més pronunciada que l'altra.

ARLEQUÍ: és un criat. És molt astut i es mou com un gat; sempre vol menjar i treballar poc. La seva màscara és negra i té una mica de forma de gat.

CAPITÀ: és un soldat, representa que és molt valent, però en el fons és un poruc. Representa la xuleria. La seva màscara és vermella i té un nas molt llarg.

ENAMORATS: els enamorats estan molt i molt enamorats, i només pensen en el seu amor i en trobar la manera d'estar junts. No porten màscara.

COLOMBINA: és una criada molt espavilada. L'Arlequí sempre li va al darrere. No porta màscara.

Al cap del temps, Goldoni va decidir ordenar la Commedia dell'Arte i fer-ne obres escrites.

6.1.2. Construcció d'una màscara

Cada nen escull un personatge del qual farà la màscara. Utilitzeu benes de guix; només s'han de mullar, aplicar sobre la cara i deixar assecar. Un cop seques, les podeu pintar.

6.2. Titelles

Amb aquest tema, treballarem la psicomotricitat fina. A partir dels titelles, els nens i nenes aprendran els gestos característics dels personatges, les veus que poden tenir i com expressar a través d'un objecte, com si fos el propi cos.

6.2.1. Construcció del titella

Podeu utilitzar infinitat de material per a la construcció. Podeu fer el cap del titella amb fang o amb bena de guix i fer el cos amb roba. O podeu fer-ne amb material reciclat, com poden ser ampolles de plàstic o rotlles de paper de vàter. Es tracta que, amb el material que escolliu, l'alumne es construeixi el seu propi titella.

Un cop fet, ensenyeu als nens com donar-li vida. Munteu una petita representació amb els diferents personatges que hagin sortit.

7. LLEGIR TEATRE A L'ESCOLA

Hem d'ensenyar a l'alumnat la diferència entre llegir novel·la i llegir teatre.

La gran diferència entre els dos estils és la interpretació: el teatre ha de ser llegit amb intenció, amb interpretació, donant significat a les paraules.

Consells pràctics:

- Eviteu les cantarelles. No deixeu que l'alumne llegeixi amb cantarella; ha de llegir normalment, però interpretant.
- És important, a l'hora de llegir teatre, utilitzar molt la imaginació i intentar visualitzar l'escena; això ens ajudarà a comprendre millor l'obra.

La veritat és que veureu que els nens i nenes tenen força facilitat a l'hora de llegir teatre. Ells s'ho prenen com un joc i això és el que heu de potenciar, el joc; la lectura ha de ser un joc. Procureu, sobretot, que no es faci pesada, deixeu que l'alumne provi coses diferents a l'hora d'interpretar, deixeu que experimenti totes les maneres possibles de dir el text.

Els textos teatrals adopten la forma de diàlegs. De textos teatrals en trobarem de dos tipus:

- a) *Text principal o diàleg*: és la forma característica del teatre i el que el distingeix com a gènere literari. El diàleg dramàtic és un intercanvi verbal entre els personatges d'una obra que, aparentment, parlen entre ells, però que de fet s'adrecen als espectadors, que són els veritables receptors.
- b) *Text secundari o acotacions*: és aquella part del text teatral que comprèn les indicacions escèniques, els noms de llocs, de personatges. A través de les acotacions, l'autor ens explica les indicacions sobre com han de parlar els personatges, els moviments que obligatòriament han de fer, com han de vestir, quines característiques tenen, la descripció d'on transcorre l'acció; és a dir, la teatralitat del text. Les acotacions també reben el nom de *didascàlies*.

Heu de tenir en compte que els textos teatrals s'escriuen per ser representats; no se'n pot determinar el sentit només tenint en compte el component lingüístic. En el teatre, la manera com es diu la paraula és més important que la mateixa paraula.

Per llegir un text teatral haurem d'utilitzar la imaginació, i ens ajudarem a través de les acotacions que ens dóna l'autor.

En el text principal o diàleg també hi podem trobar el *monòleg*, que és el discurs d'un personatge que no s'adreça directament a cap interlocutor amb el propòsit d'obtenir una resposta. El personatge parla amb ell mateix.

Per tant, per llegir teatre hem d'assolir la comprensió total de cada mot i trobar l'autèntic sentit de tots els diàlegs. En aquest punt, el mestre haurà d'ajudar molt. Hem d'assimilar el sentit global de l'obra.

A més, haurem de treballar la dicció personal de cada actor d'acord amb el personatge en qüestió. Haurem de: donar importància a la lectura lenta per obtenir una bona dicció, saber parar cada dues o tres paraules i donar força a aquells verbs, conjuncions i pronoms que tenen una certa importància dins del contingut de la lectura.

En resum, heu de trobar el ritme del text, amb les seves pauses corresponents.

A partir de la lectura podeu començar a practicar la projecció de la veu. La veu s'ha de desplaçar en línia recta cap al públic. Feu adonar als alumnes de les diferents intensitats que pot tenir la veu.

En el teatre no s'ha de cridar, sinó que s'ha de parlar fort, projectar la veu.

Fixeu-vos bé que no forcin les cordes vocals i que la força surti de l'aire que treuen de la panxa. Tot això farà necessàriament que s'hagi de parlar a poc a poc.

Doneu molta importància a la vocalització; els nens i nenes han de parlar de manera clara i que s'entengui tot el que diuen (a l'apartat d'exercicis de dicció trobareu algunes pràctiques que us poden ser útils).

Per acabar, us recordem els quatre punts bàsics per fer una bona lectura teatral:

- comprensió total del text,
- interpretació, és a dir, donar significat a les paraules;
- ritme;
- dicció correcta i vocalització.

II. PROPOSTES TEATRALS

1. FER TEATRE A EDUCACIÓ INFANTIL I A CICLE INICIAL D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

El teatre no té edat i podem començar a treballar-lo des de l'educació infantil. Per als més petits podem utilitzar contes i escenificar-los.

Potser una obra sencera de teatre és massa per a ells. De totes maneres, hi ha la col·lecció «Teatri», de l'editorial La Galera, que té alguns contes adaptats al teatre. Tot i que potser són una mica llargs, en podeu fer una adaptació.

Si escolliu l'opció d'adaptar un conte seguiu aquest procés:

- Llegiu el conte als nens i nenes. Feu-ne la lectura dramatitzada. Intenteu interpretar-lo tan bé com sapiguen.
- Busqueu els personatges que hi surten.
- Feu una bateria de preguntes de comprensió del text.
- Feu la creació dels personatges: penseu com són, quina veu tenen, com es mouen.
- Penseu quin espai escènic heu d'utilitzar.
- Penseu el vestuari i el maquillatge.
- Ajudeu els alumnes a fer la memorització del text. Recordeu que és important que no tinguin molt text. Adapteu-ne la quantitat a cada alumne. Si un personatge és molt llarg, també el podeu repartir entre dos o tres.
- Munteu la representació i ensenyeu-la a les altres classes. Recordeu que el teatre sense públic no té sentit.

A partir d'aquí podeu fer diferents activitats que tinguin relació amb el conte o la representació. Poden ser:

- fer el dibuix dels personatges;
- construir el vestuari, que fer amb bosses d'escombraries;
- fer un taller de maquillatge;
- fer improvisacions sobre el conte;
- jugar a endevinar el personatge fent mímica;
- preguntar quins contes més coneixen.

El teatre és una eina molt bona per introduir els alumnes a la lectura i, si teniu alumnes que vénen de fora, va molt bé per aprendre la llengua. Si els ho plantegeu com un joc, els serà molt més fàcil d'entrar-hi.

Aproveiteu la guia d'exercicis i jocs dramàtics per buscar activitats per fer amb els alumnes.

2. FER TEATRE A CICLE MITJÀ D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA: LA LLEGENDA DEL DRAC I LA PRINCESA

1. ABANS DE LA LECTURA

1.1. El llibre i l'autor

Com presentem el llibre als alumnes?

Primer de tot, hem de parlar del teatre. Feu una bateria de preguntes a l'alumnat sobre el tema.

- Heu anat alguna vegada al teatre?
- Quina obra heu vist?
- Quines obres de teatre coneixeu?
- Quins teatres teniu a la vostra ciutat?
- Us agradaria ser actors?
- Quins actors o actrius coneixeu?

Un cop feta la bateria de preguntes, presenteu el llibre que treballarem i expliqueu l'objectiu de la lectura: aprendre a llegir teatre i a representar l'obra. Podeu parlar de quan i on fareu la representació.

Fet això, ja podem entrar en matèria: feu el primer exercici del dossier.

Definicions que us poden ser útils:

Acte: en una obra de teatre, els actes són cada una de les parts principals en què es divideix l'obra.

Escena: una escena és cada una de les divisions breus d'una obra de teatre o d'una pel·lícula. En l'acció que passa en una escena hi ha tota l'estona els mateixos personatges.

1.

Títol:	<i>La llegenda del drac i la princesa</i>
Autor:	Vicent Berenguer i Jordi Garcia Vilar
Il·lustrador:	Josep Vicó
Editorial:	Edicions Bromera

- a) El llibre té 80 pàgines.
- b) L'obra té 12 escenes.
- c) Només té 1 acte.

2. Més informació sobre Vicent Berenguer i sobre Jordi Garcia Vilar, que us pot ser útil:

Vicent Berenguer va néixer a Banyeres de Mariola, Alacant, el 12 de novembre de 1955. És traductor de professió.

- Premis literaris rebuts:
 - Amadeu Oller de poesia, 1983: *6 poetes 83 (ex-aequo)*
 - Vila d'Alaquàs de poesia, 1983: *Guants de Macam*
 - Senyoriu d'Ausiàs March, 1985: *Camí vora els llavis*
 - Ciutat de València- Roís de Corella de poesia, 1989: *Imitació de la soledat*
- Llibres publicats

Poesia

Guants de Macam. València: El Cingle, 1985.

Camí vora els llavis. València: El Cingle, 1986.

Dalila. València: La Forest d'Arana, 1989.

La terra interior. València: Ed. de la Guerra, 1989.

Imitació de la soledat. València: Amós Belinchón - Uberto Stabile, 1989.

L'home no confia en la ciutat. Alzira: Bromera, 1996.

Teatre

La llegenda del drac i la princesa (amb Jordi Garcia Vilar). Alzira: Bromera, 1997. (Micalet Teatre; 8)

Jordi Garcia Vilar

Jordi Garcia Vilar va nàixer a Caldes de Malavella (Girona) l'any 1950. Té estudis de Pedagogia, que va cursar en la Universitat de València. S'ha dedicat a l'ensenyament a xiquets i xiquetes amb necessitats educatives especials. Ha participat en nombroses activitats d'animació a la lectura i d'animació en general. Com a creador, s'ha centrat en la narrativa adreçada a un públic infantil i juvenil amb obres com *El laberint i la lluna* (1983), *Cocodril, cocollibre* (1992) o *La llegenda del drac i la princesa* (1998) -aquesta última escrita en col·laboració amb Vicent Berenguer.

Altres llibres han estat: *Cocodril Cocollibre, Cocodrila cocopau, una historia foradada* (2004), l'obra de poesia infantil *PARAULARBRES* (2008) i l'àlbum il·lustrat *GORKI* (2009), tots ells amb l'editorial Denes.

- Llibres publicats

La llegenda del drac i la princesa (amb Vicent Berenguer). Alzira: Bromera, 1997. (Micalet Teatre; 8)

Cocodril Cocollibre. València: Edicions de la Guerra, 1992.

Cocodrila Cocopau, una història foradada. Paiporta: Denes, 2004. (Llibres del cocodril; 2)

El laberint i la lluna. Paiporta: Denes, 2005. (Llibres del cocodril; 3) [1a ed.: València: Generalitat Valenciana, 1983]

2. 1.a) Banyeres de Mariola

2.a) Jordi Garcia

3.b) La literatura i la pintura

4.c) Mestre

5.a) Poesia

3. Alguns títols publicats:

- *El gorg Blau*. Pau Faner / Lluís Filella
- *El drac*. Manel Cubedo / Felip Baldó
- *Això era i no era*. Pasqual Alapont / Enric solbes

Al seu web trobareu una llarga llista de títols de teatre infantil: <www.bromera.com>

4. Activitat oberta.

1.2. Llegir teatre

1. Per a la lectura, seguiu els consells de l'apartat 7 d'aquesta guia: «Llegir teatre a l'escola».

2. Algunes definicions:

Dicció: la dicció és la pronunciació correcta de les paraules.

Vocalització: la vocalització és la pronunciació de les paraules de manera clara i entenedora.

Ajudeu l'alumnat a vocalitzar i a tenir una dicció correcta. En l'apartat 4 –«Exercicis i jocs dramàtics»– trobareu activitats per ajudar-lo.

2. MENTRE LLEGIU

2.1. Escenes 1 – 4

1.

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA 1 PRESENTACIÓ DE LA LLEGENDA	Plaça del poble i palau del rei.	Cec, Músic	El Músic ens explica la llegenda.
ESCENA 2 DESCRIPCIÓ DEL PAÍS.	Plaça del poble i palau del rei.	Cec, Agutzil, tots els personatges del poble.	Entre el Cec i l'Agutzil presenten tots els personatges que viuen al poble i quin és el seu ofici.
ESCENA 3 PRESENTACIÓ DEL DRAC.	Plaça del poble.	Llaurador, Agutzil, Músic, Rei, Reina, veïns, Punxeta, Solfeta, Cec.	El drac envia una carta al rei on li recorda que l'endemà li han de donar una donzella per menjar.
ESCENA 4 PRESENTACIÓ DEL DRAC.	Cova del drac.	Drac.	El drac canta una cançó on descriu com és.

2.

<i>Xiquets i xiquetes</i>	Nens i nenes
<i>Ix</i>	Surt
<i>Fer el rogle</i>	Fer una rotllana
<i>Llig</i>	Llegeix
<i>Fer curumbeles</i>	Fer tombarelles
<i>Fer volantins</i>	Fer tombarelles

Aquesta obra de teatre, com ja sabeu, està escrita per autors valencians. A l'hora de llegir el text, els infants es poden trobar amb algunes paraules que no entendran i amb formes verbals o pronoms que no utilitzen. Si es vol representar l'obra de teatre i els alumnes han de memoritzar el text, es recomana que es canviïn les expressions que són poc habituals per les corresponents de la variant del lloc on es troba l'escola.

Si l'obra no es vol representar i només es treballa com a lectura, es pot aprofitar el recull de paraules i formes verbals per reflexionar sobre les variants del català.

3.

Paraules de la llegenda	Sinònim
<i>Una volta</i>	una vegada
<i>Fam</i>	gana
<i>Fartar</i>	atipar
<i>Abatuts</i>	tristos
<i>Donzella</i>	noia

4. La cançó de la llegenda no explica el final de la història perquè és justament el que explica l'obra de teatre. Si ho fes, ja no tindria gaire interès llegir-la.

5. L'agutzil (també anomenat *algutzir*) és la persona que depèn d'un ajuntament o d'un jutjat i que ha de fer complir les ordres de l'autoritat.

6. El Cec i l'Agutzil representen els llauradors o pagesos, el ferrer, el forner, els teixidors, sabaters, terrissaires, mercaders, músics, Rei, Reina.

7.

— Treballen el ferro i fan armes, espases, ganivets i ferramentes: *ferrers*.

— Treballen la terra. Cullen les millors hortalisses i tota classe de fruita: *llauradors o pagesos*.

— Es dediquen a filar i teixir per fer vestits: *teixidors*.

— Encenen el forn i pasten i couen un pa tou i daurat: *forners*.

8.

— La carta l'envia el drac.

— Va adreçada al rei i al poble.

— El drac demana que li preparin la donzella com cada any per menjar-se-la

— Hi posa «urgent!» perquè la data en què li han de donar la donzella és l'endemà.

9. No la fa ningú. El drac es presenta ell mateix.

10. Activitat oberta.

2.2. Escenes 5 – 9

1.

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
<p>ESCENA 5</p> <p>BAN I DISCURS DEL REI</p>	<p>Plaça i palau del rei.</p>	<p>Agutzil, Cec, Rei i Reina</p>	<p>Arriba el dia en què s'ha de triar entre sis candidates la donzella que es menjarà el drac. La princeseta és una de les candidates.</p>
<p>ESCENA 6</p> <p>ELECCIÓ DE LA DONZELLA</p>	<p>Plaça del poble.</p>	<p>Cec, Rei, Agutzil, Coqueta, Espigueta, Reina, Rei, Punxeta, Teleta, Princesa, Solfeta.</p>	<p>Se celebra l'elecció de la noia que haurà de ser lliurada al drac. Per diversos motius es van descartant totes i queda elegida la princesa.</p>
<p>ESCENA 7</p> <p>PREPARACIÓ I ACOMPANYAMENT DE LA PRINCESA</p>	<p>Plaça del poble.</p>	<p>Punxeta, Espigueta, Teleta, Solfeta, Princesa.</p>	<p>Les companyes ajuden la princesa a preparar-se per anar a trobar el drac.</p>
<p>ESCENA 8</p> <p>AJUDES A LA PRINCESA</p>	<p>Al bosc, a prop de la cova del drac.</p>	<p>Punxeta, Princesa, Teleta,</p>	<p>La princesa espera que el drac la vagi a buscar, mentre les altres cinc noies li ofereixen un objecte perquè és pugui defensar del drac: punxes, un vestit d'acer, oli i pebre, i un llegó. La princesa no agafa res del que li ofereixen, però les noies li ho deixen igualment.</p>
<p>ESCENA 9</p> <p>APAREIX EL CAVALLER</p>	<p>Al bosc, a prop de la cova del drac.</p>	<p>Cavaller, Princesa.</p>	<p>Arriba un cavaller i la princesa, mitjançant adulacions, es posa el seu casc, la capa i la llança, i li agafa el cavall. Quan ho té tot se'n va i deixa al seu lloc el cavaller amb els seus vestits.</p>

2. Activitat oberta. Continua com a les escenes anteriors.

3. *Ban*: escrit amb el qual un ajuntament o una autoritat fa saber una cosa a la gent, dóna una ordre, etc.

4. *Espigueta*: filla del llaurador

Coqueta: filla del forner

Punxeta: filla del fuster

Solfeta: filla del músic

Teleta: filla del teixidor o del botiguer de teles

5.

Nom de la noia	Mot primitiu	Relació amb l'ofici dels pares
<i>Espigueta</i>	Espiga	Els pares són pagesos. Tenen camps d'espigues de blat.
<i>Coqueta</i>	Coca	Els pares són forners. Fan pa i coques.
<i>Punxeta</i>	Punxa	Els pares són fusters. Necessiten punxes i claus.
<i>Solfeta</i>	Solfa	El pare és músic.
<i>Teleta</i>	Tela	El pare és teixidor.

6. Les donzelles escollides són: *Espigueta*, *Coqueta*, *Punxeta*, *Solfeta*, *Teleta* i *Princesa*.

7. (escena 5)

Ferotge: <i>drac</i>	Pesat: <i>Rei</i>
Delicades, joves, innocents: <i>donzelles</i>	Impacient: <i>Reina</i>

8. Activitat oberta.

9. Escullen la donzella per elecció. Tenen cinc sobres a cadascun dels quals hi ha una condició. La noia que la compleix, se salva. Així es van descartant les donzelles fins que només en queda una.

10. Al drac li agraden:

- Les trenes llargues.
- Els ulls que no són de color verd.
- Les noies sense pigues.
- Els culs petits.
- Les noies que no saben cantar gaire bé.

11.

a) *Jo, jo..., Visca jo! Uau!*

b) *Jo tinc els ulls verds! Jo, jo..., ai mare, quina sort!*

c) *Jo, jo, quina alegria!*

d) *Sóc jo, iupiii!*

e) Resposta oberta.

12.

Donzelles	Ajudes que proposen
<i>Teleta</i>	Donar-li un vestit d'acer perquè se'l posi.
<i>Coqueta</i>	Untar-se el cos amb oli i tirar pebre perquè el drac esternudi.
<i>Punxeta</i>	Posar punxes a la sortida de la cova del drac perquè aquest se les clavi quan surti.
<i>Espigueta</i>	Deixar-li un llegó perquè faci un forat ben profund i hi caigui el drac.

Volen ajudar la princesa perquè pensen que els podria haver tocat a elles i són amigues.

13.

a) No vull posar-me el vestit d'acer *perquè els queixals del drac el foradaran.*

b) No vull untar-me el cos amb oli *perquè em podria cremar tota amb una flama seva*

c) No vull tirar pebre *perquè passaria molta angúnia fins que no m'escopís.*

d) No vull posar punxes a la sortida de la cova *perquè el drac té la pell tan dura com la pedra i no notará les punxes.*

e) No vull cavar un forat al terra *perquè no tinc temps i amb el soroll el drac s'acostaria.*

14. La princesa es posa: el casc, la capa i la cuirassa. Agafa la llança.

15.

A. *Estalvia compliments i **vés al gra**, que estic molt nerviosa, no sé si podré aguantar-me d'ací al final.*

Ho diu la reina al rei quan fa un discurs al poble i li costa entrar en matèria, no para de donar voltes abans de parlar sobre el tema: dir quines són les noies escollides perquè el drac se'n mengi una.

B. *Algun any s'haurà d'acabar este **malson**.*

Ho diuen les noies entre elles referint-se al fet que cada any una noia del poble ha de ser devorada pel drac.

C. ***Qui no s'arrisca no pisca.** Jo no ho veig tan negre. Tu mateixa.*

Ho diu l'Espigueta a la princesa quan li proposa cavar un pou amb el llegó perquè hi caigui el drac. La princesa no ho vol provar i l'Espigueta li contesta aquesta frase, que vol dir que, si no ho prova, segur que no ho aconseguirà.

D. Ni un àngel la podria igualar.

La diu el cavaller a la princesa quan aquesta s'ha posat la seva roba. Vol dir que està molt bonica.

16. Activitat oberta.

2.3. Escenes 10 – 12

1.

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA 10 BALL DEL DRAC.	Al bosc, a prop de la cova del drac.	Solfeta, Cavaller, Drac.	Solfeta vol ajudar la princesa i se li acosta, sense saber que és un cavaller amb la seva roba. Canta una cançó perquè el drac balli i caigui extenuat, la cançó funciona una estona, però després el drac es reviscola i es vol menjar el cavaller que intenta fugir utilitzant els objectes que li havien portat les altres noies a la princesa.
ESCENA 11 MORT DEL DRAC.	Al bosc, a prop de la cova del drac.	Solfeta, Cavaller, Drac i Princesa.	La princesa torna perquè té remordiments d'haver deixat el cavaller indefens. Mata el drac i van cap al palau a donar la notícia.
ESCENA 12 ARRIBADA AL POBLE.	Plaça del poble.	Tots.	Tornen per donar la notícia. Primer tothom pensa que el cavaller ha salvat la princesa; després, quan tot s'aclareix, tots riuen amb ganes.

2. Activitat oberta.

3. La Solfeta confon el cavaller amb la princesa perquè porta la seva roba. La princesa abans que arribés Solfeta li ha demanat unes quantes peces.

4. La Solfeta canta una cançó perquè el drac balli sense parar i caigui rendit. Primer funciona però, després, el drac es reviscola i comença a perseguir el cavaller.

5. El cavaller, amb els objectes que han portat les noies:

- Es defensa amb el llegó.
- Espolsa el pebre al nas del drac.
- S'intenta posar el vestit d'acer

6. El cavaller diu:

- a) *Socors, auxili, mare meua, que algú m'ajude, no t'amagues i ajuda'm!*
- b) *Estic flac, prim..., la meua carn està dura, no tinc substància, sóc un sac d'ossos i no sóc cap donzella.*

7. La princesa torna perquè té remordiments. Li sap greu haver deixat el cavaller a les mans del drac sense cap tipus de defensa. El cavaller no sap que hi ha un drac que se'l vol menjar perquè el confondrà amb la donzella, ja que s'ha posat la seva roba.

8. La princesa es desfà del drac lluitant amb ell, amb l'espasa del cavaller i el seu cavall. Aconsegueix clavar-li l'espasa.

9. Al cavaller no li passa res. Està avergonyit i no entén res de res.

10.

	V	M
La princesa mata el drac.	X	
El cavaller salva la princesa.		X
La Solfeta vol ajudar la princesa.	X	
El cavaller és coratjós, arriscat, distingit.		X
Quan descobreixen la veritat, tots acaben rient.	X	

3. DESPRÈS DE LLEGIR

3.1. Estructura de l'obra

1. És molt important que els nois i noies entenguin l'estructura de les obres de teatre, perquè això els ajudarà a l'hora d'inventar-se històries i de muntar improvisacions.

Dividirem l'obra en tres parts:

- 1) **Presentació:** principi de l'obra. Ens situa on passarà l'acció i ens presenta els personatges.
- 2) **Nus:** part del mig de l'obra. És la part on és desenvolupa el conflicte de l'obra.
- 3) **Desenllaç:** part final de l'obra. Es resol el conflicte.

Presentació	<p>ESCENA 1</p> <p>Presentació de la llegenda</p> <p>ESCENA 2</p> <p>Descripció del país</p> <p>ESCENA 3 i 4</p> <p>Presentació del drac</p>	<p>A la vora d'un poble viu un drac molt ferotge. Cada any li han de donar una noia perquè se la mengi.</p>
Nus	<p>ESCENA 5</p> <p>Ban i discurs del rei</p> <p>ESCENA 6</p> <p>Elecció de la donzella</p> <p>ESCENA 7</p> <p>Preparació i acompanyament de la princesa</p> <p>ESCENA 8</p> <p>Ajudes a la princesa</p> <p>ESCENA 9</p> <p>Apareix el cavaller</p> <p>ESCENA 10</p> <p>Ball del drac</p>	<p>El drac, mitjançant una carta, reclama la noia. El poble fa una elecció molt curiosa entre sis noies que tenen la mateixa edat. Li toca a la princesa i les altres noies intenten ajudar-la perquè se salvi, però la princesa rebutja les ajudes. Apareix un cavaller i la princesa aprofita la seva innocència per fer-li ocupar el seu lloc i fugir ella.</p>
Desenllaç	<p>ESCENA 11</p> <p>Mort del drac</p> <p>ESCENA 12</p> <p>Arribada al poble</p> <p>ESCENA 13</p> <p>ESCENA FINAL</p>	<p>La princesa es penedeix de la seva acció i torna per salvar el cavaller i matar el drac. Tornen al poble i tothom pensa que el cavaller és qui ha salvat la princesa. Al final tot s'aclareix.</p>

3.2. Descripció dels personatges

1. En aquest apartat comencem a treballar la construcció del personatge. Per fer-ho, ens basarem en dos aspectes: el físic i el psicològic.

L'aspecte físic el treballarem a partir de l'expressió corporal. A l'apartat 4 d'aquesta guia, trobareu recursos que us ajudaran, a l'apartat 4.7 «Exercicis de construcció del personatge».

Per a l'aspecte psicològic, ajudeu l'alumnat a plantejar preguntes del tipus:

- Què li agrada al personatge?
- Què no li agrada?
- Està content? Trist? Enfadat?
- Què vol aconseguir?
- És feliç?

2. Pagès o llaurador, forner, ferrer, teixidor, mercaders, sabaters, barreters, terrissaires, formatgers, músics...

3. Activitat oberta.

3.3. Valoració de l'obra

1. Cal ensenyar els nens i nenes a fer crítiques constructives perquè s'ajudin entre ells i puguin millorar.

A part de contestar les preguntes del text, podeu parlar de com ha sortit la lectura:

- Heu agafat un bon ritme per llegir?
- La dicció ha estat correcta? I la vocalització?
- Hem sentit bé el text? El volum era el correcte?
- La interpretació estava ben feta?
- Ens imaginem l'aspecte físic dels personatges només sentint el que diuen?
- Quines coses ens ha suggerit el text?

També podeu agafar un diari i llegir entre tots una crítica teatral. Si pot ser d'una obra que hagueu vist, millor, així podeu comentar si esteu d'acord amb el crític.

2. Per fer aquest exercici podeu dedicar-hi tota una sessió.

Per explicar què és una versió, podeu agafar pel·lícules com a referència. Per exemple, podríeu fer servir els capítols de «Les tres bessones».

I, si us animeu, heu de saber que Cromosoma, juntament amb Drac Màgic, ofereix a les escoles la possibilitat de fer una visita-taller per conèixer el procés de creació de les sèries de dibuixos animats. Es fan visites recomanades per a cicle mitjà i superior.

Si hi esteu interessats, el seu web és www.lestresbessones.com

4. MUNTATGE

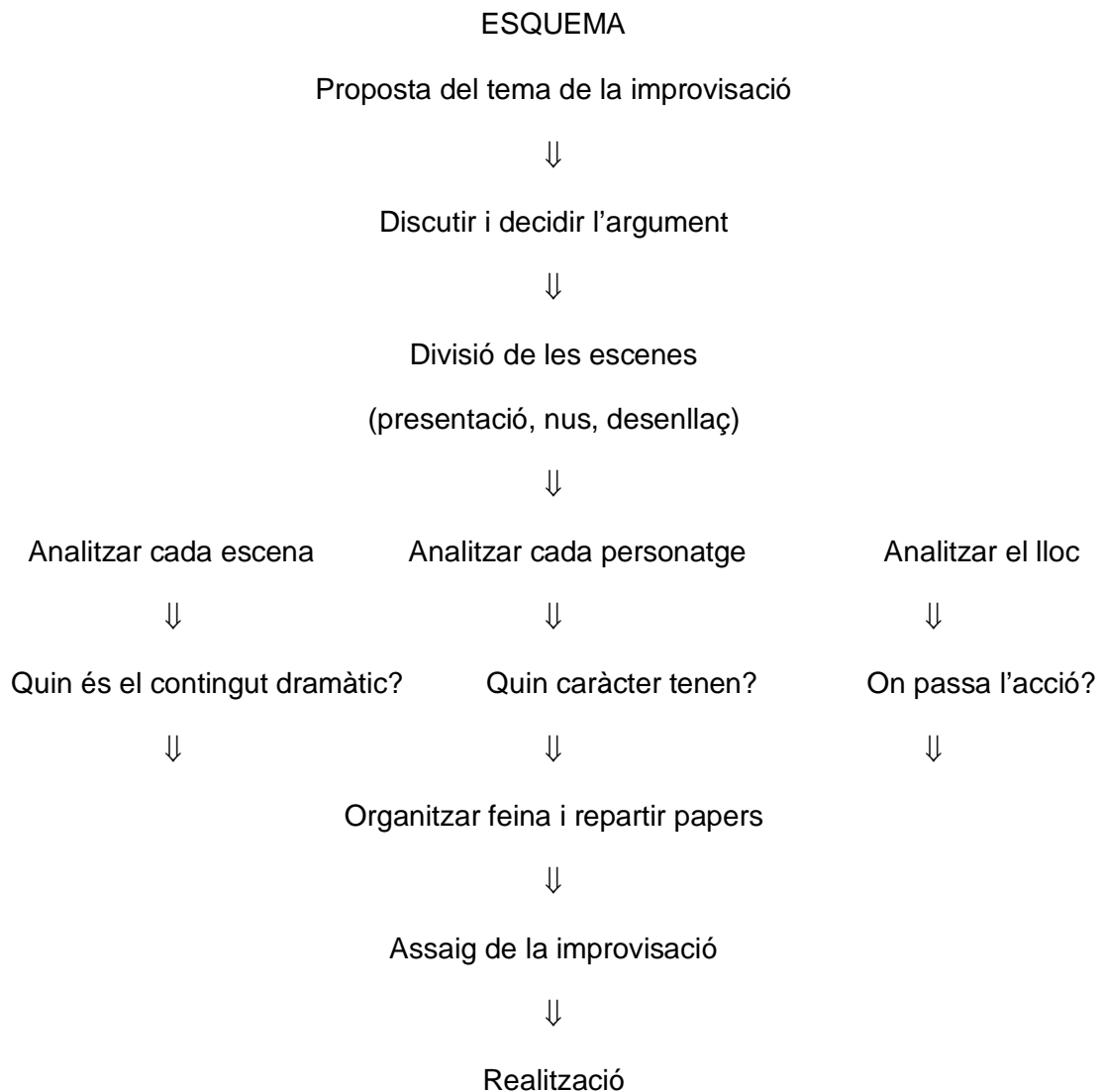
4.1. Repartiment dels personatges

Activitats obertes.

4.2. Improvisacions

Les improvisacions ens ajuden molt per crear un espectacle. Podeu fer improvisacions de les escenes de l'obra i ja veureu com apareixeran bones idees.

Aquí teniu un esquema per guiar la improvisació:

4.3. Creació dels personatges

Activitat oberta.

Per donar-vos algunes pautes, us posem un exemple de personatge per completar el quadre.

Fem la creació del personatge del **Rei**:

Aspecte físic

<i>La veu</i>	Te una veu greu i, de tant en tant, se li escapa un gall amb la veu.
<i>Els gestos</i>	Com que està una mica grassonet, és de gestos pesats i lents.
<i>Forma de caminar</i>	Camina amb les cames obertes i amb la panxa tirada endavant.
<i>Forma de moure's</i>	És mou de manera lenta.
<i>Tics</i>	De tant en tant li pica el nas i se'l rasca.
<i>Vestuari</i>	Porta una capa vermella, unes malles de color blau i una samarreta marró. De sabates utilitza unes botes fosques.
<i>Maquillatge</i>	Porta una barba espessa i blanca.

Perfil psicològic

<i>Com es diu?</i>	Rei
<i>Quans anys té?</i>	Uns 60.
<i>Està casat/da, solter/a, vidu/a?</i>	Està casat amb la reina.
<i>Té fills/es?</i>	Té una filla, la princesa.
<i>A què es dedica?</i>	És rei; mana al seu poble.
<i>Com és el seu caràcter?</i>	Sempre s'enrotlla molt, quan ha de parlar.
<i>Què li agrada?</i>	Ser igual que els habitants del poble. Tenir els mateixos drets.

Situació on es troba

<i>Quin dia és? De quin mes? De quin any?</i>	És el més d'abril, de l'època del Renaixement.
<i>Què està fent?</i>	Ha de decidir quina noia del poble és l'escollida perquè se la mengi el drac. Ha sortit la seva filla.
<i>Què ha fet?</i>	Cada any li toca fer aquest concurs.
<i>Què farà?</i>	Estarà molt trist i esperarà que algú salvi la seva filla.

4.4. Escenografia

L'escenografia és el conjunt de decorats de l'espectacle; ens informa del lloc on passa l'acció.

Plantegeu aquest apartat a l'alumnat com un exercici de plàstica. Expliqueu els materials que es poden utilitzar a l'hora de crear els decorats. Es poden utilitzar mobles ja construïts o papers on podeu pintar el paisatge..., o poden fer coses més conceptuals i utilitzar pocs elements escenogràfics i jugar més amb la llum i el vestuari.

Un gran escenògraf català va ser en Fabià Puigserver, fundador del Teatre Lliure. Podeu buscar treballs seus i ensenyar-los als alumnes i aprofitar per parlar dels diferents teatres de Barcelona, com poden ser l'anomenat Teatre Lliure, el Teatre Nacional de Catalunya, El teatre Victòria, La Sala Beckett, l'Apolo, El Romea, etc.

També seria interessant fer una sortida amb els alumnes a visitar algun d'aquests teatres.

Alguns llibres i webs d'interès poden ser:

- AAVV. *Teatre lliure 1976-1987*. Barcelona: Institut del teatre, Diputació de Barcelona, 1987. (En aquest llibre podreu veure el treball d'en Fabià Puigserver. El podeu trobar a les biblioteques públiques i a la llibreria La Central del Teatre Lliure.)
- <www.teatrelivre.cat> (web del Teatre Lliure)
- <www.tnc.cat> (web del Teatre Nacional de Catalunya)
- <www.teatreromea.com> (web del Teatre Romea)
- <www.teatrevictoria.com> (web del Teatre Victòria)
- <www.salabeckett.com> (web de la Sala Beckett)

Aquesta obra està situada en un temps històric voluntàriament indefinit perquè pugueu fer-ne la vostra proposta. Però, si voleu, podeu utilitzar el Renaixement com a punt de referència.

La història d'aquesta obra transcorre en dos espais diferents:

- 1) la plaça del poble (amb les cases dels veïns, o parades del mercat que representen els diferents oficis, i el palau dels reis);
- 2) la cova del drac.

Plantegeu l'activitat de dissenyar i construir l'escenografia com una activitat plàstica.

Descobriu entre tots quins materials podem utilitzar.

Per aquesta edat podríeu utilitzar caps de cartró i, en una cara de cada caps, pintar-hi les cases i les parades del mercat, i en una altra caps més gran, el castell.

A l'altra cara de la caixa, hi pinteu la cova del drac. D'aquesta manera, per canviar d'espai escènic, només haureu de girar les capsos.

Aquesta és una proposta, però evidentment en podeu trobar d'altres.

Només us recomano que no us compliqueu la vida; penseu una cosa senzilla que pugueu fer entre tots i que tampoc us robi molt temps del muntatge.

4.5. El vestuari, l'attrezzo

El vestuari i el maquillatge són una part on els nens s'ho passen molt bé. Això de disfressar-se els encanta, així que, en aquest apartat, no hi escatimeu el temps.

Per muntar el vestuari podeu mirar si a l'escola teniu disfresses i les podeu utilitzar, si no, podeu organitzar una recollida de disfresses, velles o que ja no utilitzin, entre tots els nens i nenes de l'escola.

I, si ja us animeu del tot, potser podríeu arribar a confeccionar una part del vestuari entre els pares i els alumnes. La qüestió és que cada personatge trobi el vestuari adequat.

El vestuari té les funcions següents:

- a) Descriure el personatge. En marca l'edat, el sexe, l'ofici, la classe social i d'altres característiques.
- b) Descriure l'època i l'ambient de l'obra.
- c) Ornamentar l'escenografia
- d) Dissimular l'actor. Per exemple: un actor que fa el paper de dona o una dona que fa d'home, o un jove que fa de vell.

Analitzeu amb els alumnes alguns vestuaris famosos, com pot ser el del Pare Noel, o els Reis Mags, o personatges de contes com la Caputxeta vermella, la Rinxols d'or, etc.

El vestuari també ens ajuda a identificar els rols dels personatges; busqueu entre tots personatges de la vida quotidiana que identifiquem pel seu personatge, com poden ser els policies, els metges, els bombers, infermeres, mariners, escombriaires, etc.

L'attrezzo són els objectes que els actors utilitzen o manipulen al llarg de l'espectacle. Serveix per:

- a) Donar significat al lloc i al moment. Per exemple, si un actor entra a escena amb una espelma, ens indica que és un lloc fosc.
- b) Mostra una circumstància relacionada amb els personatges que se'n serveixen (professió, gestos). Per exemple, un personatge amb una pistola ens indica les intencions que té. O un fuster amb un martell ens dona informació de la seva feina.

Podeu jugar amb els alumnes «L'objecte de mil utilitats», que trobareu a l'apartat 4.3.3. d'aquesta guia.

Plantegeu als alumnes diferents situacions o espais, i parleu dels objectes que hi podríem trobar. Per exemple, en una platja, en una escola, en un hospital, un laboratori, un jardí, etc.

4.6. El maquillatge

Amb el maquillatge, podeu organitzar una sessió dedicada aquest tema.

El maquillatge serveix per a:

- a) Evitar que les parts del cos quedin esvaïdes sota els efectes de la llum. A l'escenari, els focus és mengen el color. És important remarcar els ulls.
- b) Caracteritzar l'actor segons el personatge que representa: edat, color de pell, estat físic, etc.
- c) Envellir l'actor.

En definitiva, el maquillatge serveix per potenciar l'expressivitat de l'actor.

Per treballar-ho, cal que primer cada nen faci el disseny del maquillatge i, un cop el tinguin, utilitzeu la cara que hi ha en aquest apartat del quadern de l'alumne per dibuixar-lo. Poseu els alumnes en parelles i que cada nen pinti el maquillatge que ha dissenyat el company.

Us recomano que, per maquillar, utilitzeu aiguacolor. Aquest producte és com una aquarel·la i funciona amb aigua, esponges i pinzells. Amb una esponja i un pinzell per alumne ja fareu. En podeu trobar a botigues especialitzades en disfresses, però si no és així, o a la vostra ciutat no hi ha cap botiga especialitzada, us dono l'adreça d'una botiga de maquillatges de Barcelona:

Gòtic. c/ Comtessa Sobradí 6 o c/ Torrent de l'olla ,50.

També podeu entrar a la seva web: <www.goticmaquillatges.com>

4.7. Memorització del text

Ajudeu els alumnes a memoritzar el text. Sobretot tingueu en compte, a l'hora de repartir es papers, els alumnes que tenen més facilitat per memoritzar, per donar-los els papers més llargs, i els que els costa més, per donar-los els papers més curts. És important que el fet de haver de memoritzar un text no creï angoixa als alumnes. Per sobre de tot, el teatre és per jugar i passar-ho bé.

A l'apartat 4.8 d'aquesta guia trobareu activitats per potenciar la memòria.

4.8. El programa de mà

Activitat oberta.

3. FER TEATRE A CICLE SUPERIOR D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA: *BRUIXES!*

1. ABANS DE LA LECTURA

1.1. El llibre i l'autor

Primer de tot, hem de parlar del teatre. Feu una bateria de preguntes a l'alumnat sobre el tema:

- Heu anat alguna vegada al teatre?
- Quina obra heu vist?
- Quines obres de teatre coneixeu?
- Quins teatres teniu a la vostra ciutat?
- Us agradaria ser actors?
- Quins actors o actrius coneixeu?

Un cop feta la bateria de preguntes, presenteu el llibre que treballarem i expliqueu l'objectiu de la lectura: aprendre a llegir teatre i a representar l'obra. Podeu parlar de quan i on fareu la representació.

Fet això, ja podem entrar en matèria: feu els primers exercicis del dossier.

1.

Títol:	<i>Bruixes!</i> Obra teatral en tres actes
Autor:	Carles Cervelló Español
Il·lustrador:	--
Col·lecció:	--
Editorial:	Amalgama edicions

- a) El llibre té 71 pàgines.
- b) L'obra té 15 escenes.
- c) Té 3 actes.
- d) Resposta oberta

Definicions que us poden ser útils:

Acte: en una obra de teatre, els actes són cada una de les parts principals en què es divideix l'obra.

Escena: una escena és cada una de les divisions breus d'una obra de teatre o d'una pel·lícula. En l'acció que passa en una escena hi ha tota l'estona els mateixos personatges.

2.

a) L'autor és professor de secundària.

b) L'autor és professor i, cada any, els seus alumnes representen una obra de teatre. Com que és difícil trobar obres on surtin molts personatges, va decidir escriure l'obra ell.

c) Està llicenciat en filologia hispànica.

d) *Fragments de plenitud* (Berga: Amalgama, 1997) i *En veu alta* (Argentona: la comarca edicions, 2006)

3.

— L'autor va escriure aquest llibre perquè tots els seus alumnes tinguessin un paper per representar.

— L'autor, per escriure *Bruixes!*, es va inspirar en una pel·lícula que havia enregistrat una alumna seva a l'estiu amb unes amigues, en la qual les protagonistes eren unes bruixes.

4.

a) Parleu amb els alumnes de la diferència entre *tragèdia comèdia* i *drama*:

Tragèdia: obra dramàtica que tracta d'assumptes greus i seriosos. Els temes, que poden ser diversos (amor, gelosia, destí cruel, guerra, venjança...), són tractats amb un to seriós i un estil elevat. Els personatges són éssers importants que afronten els conflictes que els assetgen sense poder-los vèncer: hi sucumbeixen tràgicament. Aquesta forma teatral es desenvolupà a Atenes cap al segle v aC. La tragèdia grega mantenia una relació molt estreta amb la divinitat, de manera que molts dels seus personatges eren déus i herois que procedien dels mites i llegendes populars. La tragèdia tenia la funció d'alliçonar el poble, mostrant-li, a través dels seus herois, elements de reflexió col·lectiva. Els autors grecs més importants foren: Èsquil, Sòfocles i Eurípides. A Anglaterra, durant el Renaixement, destacà William Shakespeare.

Comèdia: la història que tracta aquesta forma dramàtica té sempre un final feliç. Una altra de les seves característiques és la intenció crítica, moralitzadora o satírica, amb la qual intenta provocar la riulla del públic i fer-li passar una bona estona. Els temps provenen del món de l'experiència concreta. L'argument s'ha esquematitzat de la següent manera: 1) Situació inicial; 2) Obstacle; 3) Lluita, aventures per superar l'obstacle; 4) Final feliç. També va néixer a Grècia, on va destacar-hi un gran autor: Aristòfanes. Un altre comediògraf que va marcar una fita important en la comèdia va ser el francès Molière.

Drama: és un gènere teatral de caràcter mixt entre la tragèdia i la comèdia. A diferència de la tragèdia, que presenta la caiguda de l'heroi-protagonista com inevitable, l'heroi del drama dominarà el conflicte que se li planteja i no serà arrossegat fatalment cap a un destí tràgic. Presenta un tret comú: el tractament seriós i greu del tema i dels personatges, tret que, alhora, el

diferència de la comèdia. Històricament, a Grècia no passava de ser un gènere menor, però va agafar empenta durant el Renaixement i va conèixer l'època més brillant durant el segle XVII (Calderón de la Barca), XVIII i XIX (Goethe, Schiller, Guimerà...).

b) Resposta oberta.

c) Resposta oberta.

d) Resposta oberta.

5. Parleu sobre què saben de les bruixes. Podeu buscar contes clàssics com poden ser *Hansel i Greta*, *La Blancaneus*, *Les tres bessones...* i obres de teatre o pel·lícules on aparegui el personatge de la bruixa, per exemple, *El màgic d'Oz* o *Els mons de Coraline*.

Però també podeu parlar del paper de les bruixes al llarg de la història: quines dones eren considerades bruixes i per què.

1.2. Llegir teatre

1 i 2. Per a la lectura, seguiu els consells de l'apartat 7 de les «Orientacions», d'aquesta guia: «Llegir teatre a l'escola».

3.

— majúscula i negreta: nom dels personatges

— cursiva entre parèntesis: què han de fer els personatges

— cursiva entre claudàtors: informació sobre l'escenografia i els personatges

— rodona: el que diuen els personatges

4. Hem de llegir la lletra rodona.

5. En aquest apartat estaria bé que, abans, haguéssiu parlat sobre com llegir teatre. El més important és que entenguin que han d'interpretar, cosa que no vol dir fer cantarella. Això ho heu d'evitar.

Per poder interpretar el que es llegeix, cal entendre-ho bé; així que l'ensenyant haurà d'estar molt atent a la comprensió de les paraules que surten al text.

Insistiu molt en la puntuació:

- El punt i seguit té una pausa.
- El punt i a part té una pausa una mica més llarga.
- La coma és una respiració.

Sobretot, estigueu atens a la respiració dels alumnes. Un text teatral és com una partitura, hem de trobar les pauses, els llocs on agafem l'aire, on el deixem anar, etc.

Vocalització, dicció i puntuació

Deixeu que els alumnes marquin sobre el paper on hi ha les pauses, on respiren. I fixeu-vos en la dicció i la vocalització.

Els heu de fer entendre que les persones que vénen a veure l'obra no l'han sentida mai; per tant, s'ha d'entendre tot a la primera vegada. Amb el teatre no podem tirar endarrere o apujar el volum, com fem amb la tele, per sentir-ho més bé.

2. MENTRE LLEGIU

2.1. Acte I

1.

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA I	Interior de la casa de les bruixes.	Urraca Ulrica Gertrudis	La Gertrudis ha trobat la poció de la immortalitat; n'han de trobar els ingredients.
ESCENA II	Una classe d'una escola.	Mestra Alumnes: Pere, Yasmina, Josep, Patrícia, Miquel, Dolors, Clàudia, Maria, Pepita, Juli	S'acaba el primer trimestre de l'escola i els alumnes planifiquen la festa de Nadal i les vacances escolars.

2. Activitat oberta.

3.

URRACA	ULRICA
A empolainar-se: tot el dia es mira al mirall, prova tota mena de productes de bellesa i presumeix de ser la bruixa més bonica del món.	A cuinar plats estrofolaris.

4. Les especialitats culinàries de l'Ulrica són: guisat de cucs saltejats, pastís de ratolí amb aromes de ratapinyada i truita d'aranyes.

5. Per fer la poció de la immortalitat cal:

- Un floc de cabells d'una noia que hagi dit la seva primera mentida.
- El cor d'algú irresponsable.
- L'ànima d'un noi que hagi traït els seus amics.

6. Alguns webs que us poden anar bé:

<www.montsecuines.com> i <www.lazapatilla.com>

Si hi esteu interessats, el Mercat de la Boqueria de Barcelona té uns tallers de cuina per a nens i nenes que semblen molt interessants.

Si voleu fer un cop d'ull al seu web és: <www.cuinapernens.com>

7. La bola de cristall serveix per veure coses que passen al mateix temps però molt lluny. També pot servir per veure-hi el futur.

8. Activitat oberta.

9. Activitat oberta.

10. Activitat oberta.

11. A l'escola organitzen una festa de Nadal. Aquest any té d'especial que és una festa de portes obertes, és a dir, que hi poden assistir persones que no siguin de l'escola ni familiars.

Els actes que s'han programat són els següents:

- Celebració a la capella de l'escola.
- Esmorzar.
- Actuacions dels alumnes a la sala d'actes: karaoke, recitació del poema de Nadal.

12. Activitat oberta.

13.

<i>immenjables</i>	menjars que fa Ulrica	<i>tanoca</i>	Troll	<i>bonica</i>	Urraca
<i>vomitius</i>		<i>lleig</i>		<i>meravellosa</i>	

2.2. Acte II

1.

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA I	Al carrer.	Xavi, Núria, Cristina, Marta, Clara, Carles Gertrudis, Urraca i Ulrica	Les bruixes es troben una colla de nens i nenes, i, després de convertir la Cristina en mico, els demanen que trobin el 1r ingredient de la poció: una noia que no hagi dit mai cap mentida.

ESCENA II	Al carrer, a l'entrada de l'escola.	Pere, Miquel, Yasmina, Xavi, Mestra Les bruixes	El Xavi enreda la Yasmina perquè digui una mentida. Les bruixes se l'emporten; així han aconseguit el primer ingredient: un floc de cabells d'una noia que no hagi dit mai cap mentida
ESCENA III	Al carrer.	Les bruixes Marta, Clara i Carles	Les bruixes demanen el 2n ingredient: el cor d'algú irresponsable. Els nois pensen que la Maria podria ser l'ingredient següent.
ESCENA IV	A la sala d'actes de l'escola.	Mestra Dolors, Núria, Maria, Pepita i Juli	La Maria ha de substituir el Josep en la recitació del poema. S'ho prepara amb el Juli i decideixen canviar el text per fer-lo divertit.
ESCENA V	Escenari de la sala d'actes de l'escola.	Pepita, Maria, Mestra	La Maria llegeix el poema canviat, la mestra es desespera i el públic se sorprèn molt.
ESCENA VI	Escenari de la sala d'actes de l'escola.	Pepita, Dolors	Mentre les alumnes fan l'actuació del karaoke i les danses, les bruixes s'emporten la Maria, el 2n ingredient de la poció

2. Activitat oberta.

3.

- Sembla que s'hagin escapat d'un ball de disfresses.
- Com a mínim s'han escapat d'un museu d'antiguitats.
- Tres velles lletges i horroroses.

4. El Xavi li diu a la Yasmina que al teatre Principal fan proves per a la funció de Nadal. La Yasmina diu que el Xavi és el seu cosí i que ha d'anar a casa a cuidar la seva germaneta, que s'ha posat malalta.

5. El següent ingredient és el cor d'algú irresponsable. L'aconsegueixen demanant a la Maria que reciti la poesia de Nadal. Saben que la Maria és força irresponsable i no s'ho prepararà. A més el Juli li dona idees perquè la Maria s'inventi el contingut del poema.

6. La Cristina va fer creure als seus pares que un dia no havia anat a l'escola perquè uns extraterrestres l'havien segrestada per observar-li el cervell.

7. La festa de Nadal va molt malament. La Maria canvia el text del poema de Nadal, la Dolors presenta l'actuació del karaoke d'una manera molt mal educada i la coreografia és un desastre. Tot va malament per la influència negativa de les bruixes.

8. Poden posar Giacomo Casanova, després de llegir l'entrada, entendran que li diuen al Xavi perquè pensen que vol conquerir la Yasmina.

9. Menys fums, «senyores», menys fums.

— Menys pretensions, «senyores», menys pretensions.

La funció està «out», totalment «out».

— La funció no podia anar pitjor. Tot sortia malament.

Flipo amb aquesta **pilota**, tia. (*Pilota* es refereix a la Pepita.)

— Estic molt sorprès; persona que troba bé qualsevol cosa que faci una altra.

Quina **bleda**. (*Bleda* es refereix a la Pepita)

— Bleda: persona poc espavilada, que no té empenta ni iniciativa.

10. Activitat oberta.

2.3. Acte III

1.

Escena	On passa?	Quins personatges hi surten	Accions més importants
ESCENA I	A casa de les bruixes.	Yasmina, Maria, Gertrudis, Ulrica i Urraca	Les bruixes tenen lligades la Yasmina i la Maria i van a buscar el tercer ingredient.
ESCENA II	A l'escenari de la sala d'actes.	Núria, Xavi, Clara, Cristina, Marta i Carles	La Núria ha descobert on són la Yasmina i la Maria i ho diu als companys. Decideixen demanar ajuda als companys de l'escola.
ESCENA III	A l'escenari de la sala d'actes.	Pere, Josep, Patrícia i Miquel	Els companys d'escola de la Yasmina i la Maria es pregunten on deuen ser les nenes. Decideixen anar a preguntar a la colla d'en Xavi si saben alguna cosa.
ESCENA IV	Al carrer, al bosc.	Tots els nens i nenes menys la Maria i la Yasmina	Es troben les diferents colles i discuteixen perquè són una mica rivals, quan els diuen que unes bruixes han agafat la Maria i la Yasmina no s'ho creuen, però decideixen anar a buscar-les. El Pere es queda al darrere i les bruixes l'agafen.

ESCENA V	Bosc.	Núria, Clara, Patrícia, Miquel i Xavi	Han arribat a la cabana de les bruixes i pensen una estratègia per alliberar les seves companyes.
ESCENA VI	Cabana de les bruixes.	Les bruixes, Maria, Yasmina i Pere	El Pere traeix els seus companys perquè explica a les bruixes que vénen cap a la cabana. Les bruixes van a buscar-los i els tres presoners es deslliguen i preparen un pla.
ESCENA FINAL	Cabana de les bruixes.	Les bruixes, Maria, Yasmina, Pere, Tots els nois i les noies menys la Patrícia	Les bruixes agafen tots els nens menys la Patrícia i els porten cap a la seva cabana per preparar la poció ara que ja tenen tots els ingredients. Els nens que estaven presoners estabornixen les bruixes i decideixen convertir-les en bones amb una fórmula que troben en un llibre.

2. Activitat oberta.

3. Perquè les dues colles són una mica rivals; no es tenen gaire simpatia. A més, quan els diuen que unes bruixes han agafat la Maria i la Yasmina se'n burlen.

4. Agafen el Pere.

5. El Pere traeix els seus companys. Explica a les bruixes que vénen cap a la cabana a buscar-los. Amb aquesta informació les bruixes els poden atrapar a tots menys una nena: la Patrícia.

6. Els presoners s'escapen perquè aconseguen deslligar-se, però fan veure que encara estan lligats. Les bruixes arriben amb tots els nens i nenes que han agafat a prop de la cabana i, quan estan a punt de fer la poció, els tres nens que s'havien deslligat les estabornixen. Llavors, deslliguen els seus companys.

7. La fórmula per transformar una bruixa dolenta en una de bona és:

- Un quilo de penediment per una mala acció.
- Mig quilo de bons propòsits amb un pessic de bon humor i simpatia.
- 200 grams d'amistat i companyerisme.

8. Inventeu un text per anar dient mentre feu la poció màgica; quan ho tingueu fet, podeu escenificar-ho. Podríeu disfressar-vos tots de bruixes i muntar la poció màgica! Pot ser divertit!

9. Les bruixes es converteixen en bones perquè els nens i les nenes els fan prendre el beuratge que han preparat amb els ingredients que han llegit al llibre.

10.

- *Colla de capsigranys:* la colla d'en Xavi
- *Petita puça escarransida:* Pere
- *Estaquirot amb potes:* Urraca
- *Tros de suro!:* Pere
- *Borinot dissecat!:* Dolors
- *Sac d'ossos mal posats:* Ulrica

3. DESPRÈS DE LLEGIR

3.1. Estructura de l'obra

1. És molt important que els nois i noies entenguin l'estructura de les obres de teatre, perquè això els ajudarà a l'hora d'inventar-se històries i de muntar improvisacions.

Dividirem l'obra en tres parts:

- 1) **Presentació:** principi de l'obra. Ens situa on passarà l'acció i ens presenta els personatges.
- 2) **Nus:** part del mig de l'obra. És la part on és desenvolupa el conflicte.
- 3) **Desenllaç:** part final de l'obra. Es resol el conflicte.

Presentació	
<i>Escenes</i>	<i>Resum</i>
ACTE I ESCENES I i II	Tres bruixes han descobert una fórmula màgica per fer una poció que les converteixi en immortals, però els ingredients per fer-la són difícils de trobar, els hauran de buscar en una escola. A l'escola s'han acabat les classes i els nois i les noies planifiquen què faran durant les vacances. En concret, estan organitzant la festa de final de trimestre: la festa de Nadal.
Nus	
<i>Escenes</i>	<i>Resum</i>
ACTE II ESCENES I, II, III, IV, V i VI	Les bruixes troben els nois i les noies i, amb amenaces, els demanen que obtinguin el primer ingredient: una noia que no hagi dit mai cap mentida. El Xavi serà l'encarregat que la Yasmina digui la seva primera mentida i les bruixes se l'emporten. Un cop aconseguit el primer ingredient, demanen als nens que aconseguixin el segon ingredient: el cor d'una persona irresponsable. Tenen la pensada de fer recitar el poema de Nadal a la Maria que, amb les seves ganes de divertir-se, canviarà el text i posarà en ridícul la mestra. Les bruixes s'emporten la Maria i la festa de l'escola acaba malament per culpa de les forces negatives de les bruixes.

Desenllaç	
<i>Escenes</i>	<i>Resum</i>
ACTE III ESCENES I, II, III, IV, V, VI i ESCENA FINAL	<p>Un nen de la colla espia les bruixes i decideix anar a buscar ajuda per alliberar la Maria i la Yasmina. Les bruixes capturen el Pere, que traeix els seus companys. D'aquesta manera les bruixes aconsegueixen el tercer ingredient. Les bruixes capturen tots els nens i les nenes menys la Patrícia, que s'ha pogut escapar. La Maria, la Yasmina i el Pere aconsegueixen deslligar-se i deixen estabornides les tres bruixes.</p> <p>Acte seguit, arriba la Patrícia amb la mestra. Tots plegats decideixen donar una lliçó a les bruixes i, amb una fórmula màgica, les converteixen en bones.</p>

3.2. Descripció dels personatges

1. Activitat oberta.

2. Exemple de descripció:

Urraca: aquesta bruixa és molt presumida, tot el dia està mirant-se i està preocupada pels productes de bellesa.

Per tant, jo m'imagino un personatge que el que vol és semblar una persona fina i arreglada però que, com que és una bruixa, no pot evitar ser basta i maldestra, i aquí té el seu conflicte.

Això ho podem veure amb el vestuari i el maquillatge. Pot portar un vestuari fet amb parracs, però posat amb gràcia, que es noti que a ella li preocupa anar guapa. I amb el maquillatge li podem fer una cosa ben exagerada, pot anar pintada com una mona, tot i que ella creu que va molt guapa. Utilitzarem ombres per als ulls de colors vius, com podria ser un verd, els pòmuls molt marcats amb un rosa i els llavis ben vermells.

3.3. Valorem l'obra

Activitats obertes.

4. MUNTATGE

4.1. Repartiment dels personatges

Activitats obertes.

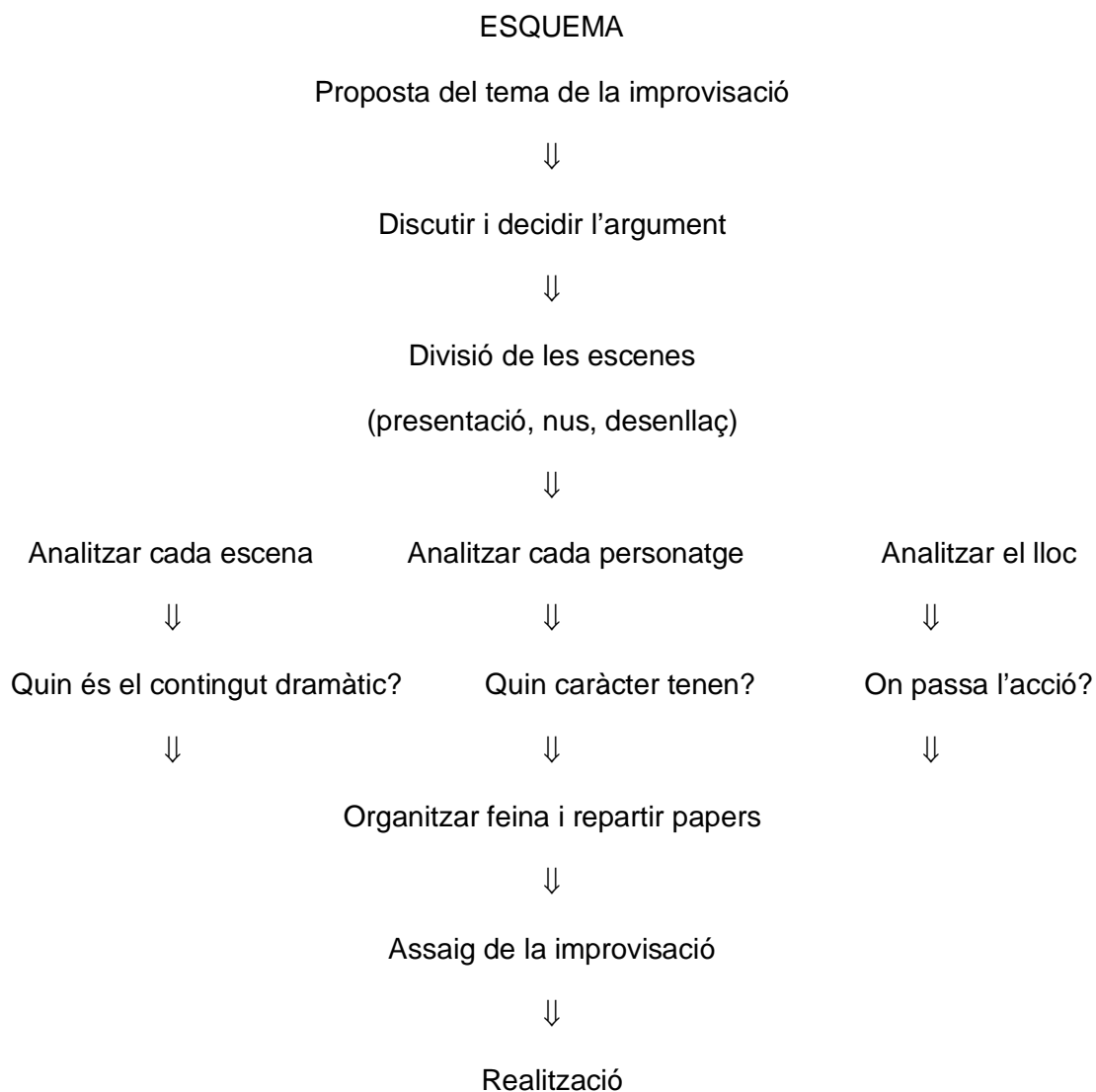
4.2. Aspectes tècnics

Activitats obertes.

4.3. Improvisacions

Les improvisacions ens ajuden molt per crear un espectacle. Podeu fer improvisacions de les escenes de l'obra i ja veureu com apareixeran bones idees.

Aquí teniu un esquema per guiar la improvisació:

4.4. Memorització del el text

Ajudeu els alumnes a memoritzar el text. Sobretot tingueu en compte, a l'hora de repartir els papers, els alumnes que tenen més facilitat per memoritzar, per donar-los els papers més llargs, i els que els costa més, per donar-los els papers més curtets.

És important que el fet de haver de memoritzar un text no creï angoixa als alumnes. Per sobre de tot, el teatre és per jugar i passar-ho bé.

A l'apartat 4.8 d'aquesta guia trobareu activitats per potenciar la memòria.

4.5. Creació dels personatges

Exemple de creació amb el personatge de la Urraca:

Aspecte físic

<i>La veu</i>	Intenta tenir la veu aguda, però de veritat la té gruixuda.
<i>Els gestos</i>	És presumida, ella intenta fer gestos finets.
<i>Forma de caminar</i>	Com si camines sempre amb talons.
<i>Forma de moure's</i>	Elegant.
<i>Tics</i>	Mirar-se al mirall.
<i>Vestuari</i>	Vestida de bruixa dolenta, amb parracs.
<i>Maquillatge</i>	El nas ha d'estar ple de grans.

Perfil psicològic

<i>Com es diu?</i>	Urraca
<i>Quans anys té?</i>	És una bruixa, en pot tenir 150.
<i>Està casada, soltera, vídua?</i>	Soltera.
<i>Té fills/es?</i>	No.
<i>A què es dedica?</i>	És bruixa, fa pocions.
<i>Com és el seu caràcter?</i>	Presumida.
<i>Què li agrada?</i>	Li agrada mirar-se tot el dia i els productes de bellesa.

Situació on es troba

<i>Quin dia és? De quin mes? De quin any?</i>	És desembre.
<i>Què està fent?</i>	Preocupar-se de la seva bellesa.
<i>Què ha fet?</i>	Trobar els ingredients de la poció.
<i>Què farà?</i>	Segrestarà nens.

4.6. Escenografia

L'escenografia és el conjunt de decorats de l'espectacle; ens informa del lloc on passa l'acció.

Plantegeu aquest apartat a l'alumnat com un exercici de plàstica. Expliqueu els materials que es poden utilitzar a l'hora de crear els decorats: mobles ja construïts, papers on podeu pintar el paisatge..., o fer coses més conceptuals i utilitzar pocs elements escenogràfics per jugar més amb la llum i el vestuari.

Un gran escenògraf català va ser en Fabià Puigserver, fundador del Teatre Lliure. Podeu buscar treballs seus, ensenyar-los als alumnes i aprofitar per parlar dels diferents teatres de Barcelona, com poden ser l'anomenat Teatre Lliure, el Teatre Nacional de Catalunya, el Teatre Victòria, la Sala Beckett, l'Apolo, el Romea, etc.

També seria interessant fer una sortida amb els alumnes a visitar-ne algun.

Alguns llibres i webs d'interès poden ser:

- AAVV. *Teatre lliure 1976-1987*. Barcelona: Institut del teatre, Diputació de Barcelona, 1987. (En aquest llibre podreu veure el treball d'en Fabià Puigserver. El podeu trobar a les biblioteques públiques i a la llibreria La Central del Teatre Lliure.)
- <www.teatrelliure.cat> (web del Teatre Lliure)
- <www.tnc.cat> (web del Teatre Nacional de Catalunya)
- <www.teatreromea.com> (web del Teatre Romea)
- <www.teatrevictoria.com> (web del Teatre Victòria)
- <www.salabeckett.com> (web de la Sala Beckett)

Aquesta obra té quatre espais escènics, cosa que ens complica una mica la vida, però hem de trobar la manera de fer els quatre escenaris i que no estiguem gaire estona per canviar-los.

Per aconseguir-ho, ens pot funcionar el recurs de les capses de cartró, utilitzant les cares de les capses per pintar els diferents decorats; així, només girant les capses aconseguim els diferents espais.

Plantegeu l'activitat de dissenyar i construir l'escenografia com una activitat plàstica i descobriu entre tots quins materials podem utilitzar.

Aquesta és una proposta possible, però, evidentment, en podeu trobar d'altres.

Nomes us recomano que no us compliqueu la vida; penseu una cosa senzilla que pugueu fer entre tots i que tampoc us robi molt temps del muntatge.

4.7. El vestuari, l'attrezzo

En aquest exercici el que demanem és que l'alumnat faci el que és coneix amb el nom de **figurins**. A continuació us n'ensenyem uns de fets per la Miriam Compte per a l'espectacle *El jardí dels cinc arbres*, dirigit pel Joan Ollé:

El vestuari i el maquillatge són una part on els nens i nenes s'ho passen molt bé. Això de disfressar-se els encanta, així que, en aquest apartat, no hi escatimeu el temps.

Per muntar el vestuari podeu mirar si a l'escola teniu disfresses i les podeu utilitzar; si nó, podeu organitzar una recollida de disfresses velles o que ja no facin servir entre tots els nens i nenes de l'escola.

I, si ja us animeu del tot, potser podríeu arribar a confeccionar una part del vestuari entre els pares i els alumnes. La qüestió és que cada personatge trobi el vestuari adequat.

El vestuari té les funcions següents:

- a) Descriure el personatge. En marca l'edat, el sexe, l'ofici, la classe social i d'altres característiques.
- b) Descriure l'època i l'ambient de l'obra.
- c) Ornamentar l'escenografia
- d) Dissimular l'actor. Per exemple: un actor que fa el paper de dona o una dona que fa d'home, o un jove que fa de vell.

Analitzeu amb els alumnes alguns vestuaris famosos, com pot ser el del Pare Noel, o els Reis Mags, o personatges de contes com la Caputxeta vermella, la Rinxols d'or, etc.

El vestuari també ens ajuda a identificar els rols dels personatges. Entre tots, busqueu persones de la vida quotidiana que identifiquem pel seu personatge, com poden ser els policies, els metges, els bombers, infermeres, mariners, escombriaires, etc.

L'attrezzo són els objectes que els actors utilitzen o manipulen al llarg de l'espectacle. Serveix per:

- a) Donar significat al lloc i al moment. Per exemple, si un actor entra a escena amb una espelma, ens indica que és un lloc fosc.
- b) Mostra una circumstància relacionada amb els personatges que se'n serveixen (professió, gestos). Per exemple, un personatge amb una pistola ens indica les intencions que té. O un fuster amb un martell ens dóna informació de la seva feina.

Podeu jugar amb els alumnes a «L'objecte de mil utilitats», que trobareu a l'apartat 4.3.3. de la guia.

Plantegeu als alumnes diferents situacions o espais, i parleu dels objectes que hi podríem trobar. Per exemple, en una platja, en una escola, en un hospital, un laboratori, un jardí, etc.

4.8. El maquillatge

Amb el maquillatge, podeu organitzar una sessió dedicada aquest tema.

El maquillatge serveix per a:

- a) Evitar que les parts del cos quedin esvaïdes sota els efectes de la llum. A l'escenari, els focus és mengen el color. És important remarcar els ulls.
- b) Caracteritzar l'actor segons el personatge que representa: edat, color de pell, estat físic, etc.
- c) Envellir l'actor.

En definitiva, el maquillatge serveix per potenciar l'expressivitat de l'actor.

Per treballar-ho, cal que primer cada nen faci el disseny del maquillatge i, un cop el tinguin, utilitzeu la cara que hi ha en aquest apartat del quadern de l'alumne per dibuixar-lo. Poseu els alumnes en parelles i que cada nen pinti el maquillatge que ha dissenyat el company.

Us recomano que, per maquillar, utilitzeu aiguacolor. Aquest producte és com una aquarel·la i funciona amb aigua, esponges i pinzells. Amb una esponja i un pinzell per alumne ja fareu. En podeu trobar a botigues especialitzades en disfresses, però si no és així, o a la vostra ciutat no hi ha cap botiga especialitzada, us dono l'adreça d'una botiga de maquillatges de Barcelona:

Gòtic. c/ Comtessa Sobradí 6 o c/ Torrent de l'olla ,50.

També podeu entrar a la seva web: <www.goticmaquillatges.com>

4.9. El programa de mà

Activitat oberta.

BIBLIOGRAFIA

- ALEU, Maria Lluïsa; ÀLVAREZ, V. Minerva; ESTEVE, Aurèlia. *L'art del teatre*. Barcelona: Empúries, 1995.
- BOAL, Augusto. *Juegos para actores y no actores*. Barcelona: Alba, 2002.
- FARRÉ i MADUCELL, Maurici. *Descobrim el teatre*. Barcelona: Rosa Sensat, 1984. (Dossiers Rosa Sensat; 83)
- GONZÁLEZ TORICE, José. *Teatro de escuela*. Madrid: Person Alhambra, 2005.
- MARCER, Àngels. *Taller de teatro, Cómo organizar un taller y una representación teatral*. Barcelona: Alba, 2004.
- MC GUINNESS, Sinéad. *Drama. Técnicas teatrales per l'ensenyament*. Barcelona: La Magrana, 1996.
- PASSATORE, Franco; LASTREGO, Cristina; TESTA, Francesco. *Me gusta hacer teatro 1*. León: Everest, 1988.
- PASSATORE, Franco; LASTREGO, Cristina; TESTA, Francesco. *Me gusta hacer teatro 2*. León: Everest, 1988.
- ROS, Jordina; ALINS, Sónia. *Jocs d'expressió corporal*. Barcelona: Parramón, 2001.
- TORRAS i PORTI, Josep. *Juguem a fer teatre*. Barcelona: Pleniluni, 1987.
- VILANOVA i VILA-ABADAL, Maria. *Dramatització i aprenentatge*. Barcelona: Mediterrània, 2002.